

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 14 MAART 1923

No. 376

INHOUD

	Blz.
WERKLOOSHEIDSVERZEKERING EN STEUNREGELING in 1923 I door <i>Mr. H. J. Morren</i>	226
Zuid-Afrika als Emigratieland voor Nederlanders door <i>Jhr. J. C. C. Sandberg</i>	228
Talma of Groeneveld? I door <i>C. Smeenk</i>	230
De Koloniale Spoorweg in Suriname door <i>Mr. O. E. G. Graaf van Limburg Strum</i>	232
De Internationale Kamer van Koophandel in 1922 II (Slot) door <i>Mr. J. E. Claringbould</i>	234
Londensche Correspondentie	236
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	237
Chronologisch overzicht van de verlagingen, welke de tarieven voor het vervoer van goederen over de Nederlandsche Spoorwegen sinds Juni 1921 hebben ondergaan I	238
MAANDCIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	241
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	241—247
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*

Aangeeekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. *Postchèque- en girorekening Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

13 MAART 1923.

Het aanbod van geld was ook deze week weder overvloedig. De rentevoet voor particulier disconto daalde daardoor tot 3 pCt., terwijl de prolongatienoering tot 2½ pCt. terugliep.

De Minister van Financiën stelt een inschrijving open op 19 Maart a.s. op f 70.000.000 schatkistpapier. Aangeboden worden promessen met een looptijd van 3 en 6 maanden en 4¼ pCt. biljetten met een looptijd van 1 jaar.

De post binnenlandsche wissels op den heden verschenen weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft na de stijging van verleden week thans een zeer aanzienlijke daling te zien. Het totaalcijfer van deze post, dat op 5 dezer f 185.8 miljoen bedroeg, blijkt te zijn teruggelopen tot f 136.8 miljoen, een bedrag, dat op de gedurende dit boekjaar verschenen weekstaten der bank onder dit hoofd nog niet genoteerd werd en dat ook ver beneden het laagste cijfer der

binnenlandsche wisselportefeuille uit het boekjaar 1921/22 blijft. De daling laat zich bijna geheel verklaren uit aflossing van schatkistpapier; het totaal der rechtstreeks bij de bank geplaatste schatkistpromessen bedroeg een week geleden nog f 40 miljoen. Thans is er in het geheel geen schatkistpapier bij de centrale credietinstelling ondergebracht.

De beleeningen daalden in de afgelopen week met f 3.3 miljoen; het renteloos voorschot aan het Rijk met f 2.9 miljoen. De zilvervoorraad is weder een kleine f 400.000.— lager dan verleden week. De post papier op het buitenland liep met f 38.3 miljoen op. Uit het feit, dat de diverse rekeningen onder het actief tegelijkertijd ook nog met bijna f 6.4 miljoen toenamen zal men wel mogen opmaken, dat de bank thans ook de jongste dollarleening van den Staat ter realisatie heeft overgenomen.

De biljettencirculatie daalde met f 13.7 miljoen; de rekening courant-saldi stegen met f 2.1 miljoen; het beschikbaar metaalsaldo nam met f 1.9 miljoen toe.

* * *

De wisselmarkt was weder bijna even onbelangrijk als de vorige week. De meeste koersen waren als gestabiliseerd. Londen schommelde nauwelijks een halve cent en ook New York was zeer stabiel. Parijs en België waren eveneens vrij stationnair, zij het dan ook, dat er in deze wissels iets meer beweging was dan de vorige week en de koersen iets afbrokkelden. Alleen in marken was de beweging iets grooter. De stemming was vast en na een periode van ca. 14 dagen, waarin de koers op 0.0111 en 0.0112 bleef staan, ontstond er Woensdag plotseling een haussebeweging die de koers voorbijgaand op 0.013 bracht. Hierop zette een nieuwe periode van stabiele koersen in, waarbij de schommelingen beperkt bleven tusschen 0.0121 en 0.0123.

LONDEN, 10 MAART 1923.

Ofschoon de markt ietwat gemakkelijker inzette, daar men over groote bedragen aan uitbetaald dividend beschikte, was toch op Dinsdag en Donderdag de hulp van de centrale instelling noodig. Het gedurende de voorafgaande week opgenomen bedrag moest vernieuwd worden. Daggeld varieerde van 2 tot 3 pCt. en zevendaagsch geld bleef onveranderd op 1½ pCt.

De discontomarkt was vast, ondanks het geringe aanbod van goed handelspapier.

Treasury Bills 3 maands 27/16—½ pCt.

2 en 3 maands bankaccept 27/16—½ pCt.

4 maands idem 2½ pCt.

6 maands idem 2½—9/16 pCt.

WERKLOOSHEIDSVZERKERING EN STEUNREGELING IN 1923.

I.

In No. 334 van den vorigen jaargang van dit tijdschrift (bl. 460 v. v.) schreef ik over de destijds geldende regeling betreffende de verzekering tegen werkloosheid.

De maatregelen, die sedert getroffen zijn om aan werklooze arbeiders, die geen werk kunnen bekomen, een geldelijke uitkeering te verzekeren, zijn van genoegzaam belang om aan de lezers van dit tijdschrift mede te deelen.

De arbeiders, die lid zijn van een gesubsidieerde vereeniging met werkloozenkassen, in geval van onvrijwillige werkloosheid, uitkeering uit die kas bekomen, volgens de bepalingen van het reglement dier kas.

Heeft men nog geen recht op uitkeering uit een dergelijke kas, omdat men nog niet lang genoeg lid is, of heeft men geen recht meer op uitkeering, omdat men gedurende den reglementairen termijn uitkeering genoten heeft, of wel is men geen lid van een werkloozenkas, dan kan men, indien men daarvoor althans in de termen valt, uitkeering bekomen, hetzij krachtens gemeentelijke steunregelingen, hetzij, bij gebreke daarvan, vanwege de daarvoor bij de Armenwet aangewezen organen.

Beide wijzen van steunverleening, nl. verzekering en steunregeling, zijn streng gescheiden; de uitvoering van de eerste (berustend op het Werkloosheidsbesluit 1917) is opgedragen aan den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid, die van de tweede berust bij den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw.

Beide vormen van steunverleening zal ik afzonderlijk behandelen.

A. Werkloosheidsverzekering.

Enkele jaren geleden ingevoerd, is zij den kinderschoenen nog niet ontwassen, haar groei wordt zelfs belemmerd door de ongunstige omstandigheden waaronder zij zich ontwikkelen moest en wanneer men sommigen zou mogen gelooven, is de jonggeborene zoo niet reeds dood, dan toch ten doode opgeschreven en zou er van haar welhaast niets meer zijn overgebleven dan . . . de naam.

Er behoort eenige moed toe om het tegendeel te beweren en aan te toonen dat de verzekering leeft en slechts wacht op het gunstige oogenblik om tot vollen wasdom te komen. Komen zal dit oogenblik en men moet daarom al zijn krachten inspannen om de jonge loot te beschermen tegen de gevaren, die haar omringen, te zorgen, dat zij geen ontijdigen dood sterft, want eenmaal teniet gegaan zou het wel eens kunnen blijken, dat het niet mogelijk is haar weer op te kweken, omdat het geloof in haar levensvatbaarheid is verloren gegaan.

Het belang van het behoud der werkloozenkassen heeft de Regeering steeds doen besluiten om daarvoor, zoo noodig, bijzondere middelen beschikbaar te stellen. Het stopzetten der kassen en het verstrekken van uitkeering uit steunregelingen, al moge men bij deze laatsten ook met gezinsinkomsten rekening kunnen houden, heeft dit groote nadeel, dat de arbeiders niet medebetelen, een gewichtig financieel belang, dat hun belang bij een goed verloop der zaken teloor gaat en bovendien, dat de contrôle der arbeidersorganisaties, welke allerminst mag worden verwaarloosd, ontbreekt en een uitgebreide en zeer moeilijke ambtelijke contrôle noodig wordt.

Het belang van het behoud der werkloozenkassen heeft ook bij het treffen der regeling voor 1923 op den voorgrond gestaan.

Intusschen wijkt de regeling, die dit jaar geldt, belangrijk af van die van 1921 en 1922.

In beide laatste jaren kregen de kassen van Overheidswege een zoodanig bedrag als waarmede de

uitgaven de inkomsten uit bijdragen en 100 pCt. subsidie overtroffen. Van dit bedrag werd een deel als renteloos voorschot beschouwd, later terug te betalen. Zulk een regeling kan gedurende korten tijd gelden, maar wanneer de crisis, gelijk thans het geval is, van langeren duur is, zouden de kassen met aanzienlijke schulden worden belast, wat in strijd is met een goeden financieelen opzet, en ten slotte hierop zou neerkomen, dat er van terugbetaling nooit iets zou kunnen komen.

Vandaar dan ook, dat de Ned. Werkloosheidsraad in zijn bekende advies van 31 Augustus 1922 den Minister van Arbeid adviseerde:

- a. aan werkloozenkassen, welke er met een subsidie van 100 pCt. niet zouden kunnen komen, een hooger subsidie, doch ten hoogste 200 pCt., te geven onder bepaalde voorwaarden.
- b. voor die kassen, welke er zelfs met 200 pCt. subsidie niet zouden kunnen komen, een bijzondere steunregeling in het leven te roepen.

De leden dezer laatste kassen zouden de bijdragen moeten doorbetalen en dan steun ontvangen overeenkomstig het reglement, doch met inachtneming van hunne behoeften. De uitkeeringen zouden worden verstrekt door het gemeentebestuur, c. q. door tusschenkomst van het kasbestuur, terwijl de gemeente de helft van hare uitgaven van het Rijk zou terugvangen.

Door dit stelsel werd bereikt, dat de kassen in stand bleven en dat die van groep b zelfs reserve vormden voor lateren tijd, omdat bijdragen en subsidie zouden doorloopen.

In verband met het advies van den Werkloosheidsraad wendden zich vier van de vijf werknemersvakcentrallen tot den Minister van Arbeid.

Het Ned. Verbond van Vakvereeningen en het Bureau voor de R.-K. Vakorganisatie vroegen bij gemeenschappelijk adres om de bijdragen voor de werkloozenkassen niet hooger te stellen dan op $75/100$ pCt. (c. q. 1 pCt.) van het klasseloon, het minimum-uitkeeringsbedrag te bepalen op 60 pCt. van het klasseloon, en den uitkeeringsduur als regel op 60 dagen per jaar.

Het Alg. Ned. Vakverbond bepleitte het geven van hogere subsidies dan 200 pCt., krachtens art. 4 van het Werkloosheidsbesluit mogelijk.

Het Christ. Nat. Vakverbond meende, dat de Werkloosheidsraad bij de vaststelling van zijn advies niet voldoende rekening had gehouden met het „verzekerings” principe, met de verschillende risico's der kassen en wenschte bij verschil van bijdragen gelijkheid van subsidie-percentages.

Ook het R.-K. Verbond van Werkgevers-Vakvereeningen deed den Minister van Arbeid van zijne meening blijken. In zijn adres merkte het o. m. op, „dat het in strijd met het verzekeringsbeginsel wordt geacht, dat werkloozenkassen, die, zelfs wanneer zij met bijdragen boven de 100 pCt. worden gesubsidieerd, niet meer aan haar reglementaire verplichtingen kunnen voldoen, blijven bestaan.” Overduidelijk is dit niet, omdat, wanneer men het subsidie hoog genoeg boven 100 pCt opvoert, elke kas aan haar verplichtingen kan voldoen.

De Vereeniging van Ned. Werkgevers sloot zich bij het adres van het R.-K. Verbond aan.

De interpellatie van den heer van den Tempel, die de vraag stelde, of de Regeering bereid was in 1923 subsidies aan werkloozenkassen te verlenen op den voet, als in genoemd advies van den Werkloosheidsraad was voorgesteld en welke regelen zouden gelden voor die kassen, die er met 200 pCt. subsidie niet zouden komen, gaf den Minister van Arbeid gelegenheid om op 15 November 1922 de plannen der Regeering ten aanzien van de werkloozenkassen in 1923 uiteen te zetten.

De Regeering verklaarde zich bereid aan werkloozenkassen, die in 1923 niet aan hare reglemen-

taire verplichtingen zouden kunnen voldoen in verband met de crisis op de arbeidsmarkt een hooger subsidie te geven dan 100 pCt, in het algemeen ten hoogste 150 pCt. en in zeer hooge uitzonderingen 200 pCt. Dit hooger subsidie zou evenwel slechts onder de volgende voorwaarden worden toegekend:

- de uitkeeringsduur zou hoogstens 60 dagen (seizoenarbeiders 36 dagen) moeten zijn;
- de wachttijd zou zes dagen moeten zijn;
- bij seizoenwerkloosheid zou alleen in bepaalde deelen van het jaar worden uitgekeerd;
- het aantal uitkeeringsdagen zou over twee helften van het jaar verdeeld moeten worden, met dien verstande, dat tusschen de beide uitkeeringsperiodes ten minste 13 weken zouden moeten liggen;
- de wekelijksche uitkeering zou ten hoogste mogen zijn 60 pCt. van het loon, dat in een tijd, waarin een lid werkloos is, voor arbeiders van dezelfde categorie geldt;
- bij zgn. gedeeltelijke werkloosheid zou het recht op uitkeering eerst mogen ingaan, als de verkorting van den werktijd $\frac{1}{2}$ van den normalen werktijd bedroeg, terwijl de uitkeering het loon niet verder zou kunnen aanvullen dan tot $\frac{2}{3}$ der normale weekverdiensite;
- de uitkeeringen zouden niet hooger mogen zijn dan in:

gemeenteklasse	gehuwden		ongehuwden
	en kostwinners	kostgangers	bij ouders inwonend
I	f 2,60	f 1,80	f 0,60
II	„ 2,30	„ 1,50	„ 0,50
III	„ 1,90	„ 1,20	„ 0,40

De Minister van Arbeid voegde hieraan toe, dat nog niet vaststond hoe die kassen, die er met 200 pCt. niet zouden kunnen komen, geholpen zouden worden. Overleg te dien aanzien was nog gaande.

Door den interpellant werd op deze voorwaarden eenige kritiek uitgeoefend en hij stelde ten slotte een motie voor, waarin o.m. werd aangedrongen op het verstrekken van bijzondere hulp aan werkloozenkassen op den voet van het advies van den Werkloosheidsraad. Deze motie werd op 16 November 1922 met 61 stemmen vóór en 28 tegen aangenomen.

Nadat ten slotte over de bovenstaande voorwaarden nog het advies van de Rijkscommissie van Advies voor de Werkloosheidsverzekering was ingewonnen, werd bij circulaire van 28 Nov. 1922 aan de besturen van een dertigtal werkloozenkassen, welke eventueel voor een hooger subsidie dan 100 pCt. in aanmerking zouden kunnen komen, medegedeeld, welke regeling voor 1923 zou gelden.

De circulaire bepaalde, dat die kassen, die al het mogelijke zouden hebben gedaan ten opzichte van reglementaire bepalingen betreffende wachttijden, uitkeeringstermijnen en bedragen en bijdragen en dan met 100 pCt. subsidie niet zouden rondkomen een hooger subsidie zouden kunnen krijgen (tot 150 c.q. 200 pCt.) als aan een aantal voorwaarden werd voldaan. Die voorwaarden zijn dezelfde als de door Minister Aalberse in de Tweede Kamer genoemde, behoudens, dat de bedragen der uitkeeringen waren weggelaten, dat sub *e* inplaats van 60 pCt. werd gelezen 70 pCt. dat sub *f* inplaats van $\frac{1}{2}$ werd gelezen $\frac{3}{4}$ en dat werd toegevoegd, dat zij, die in 1922 uitgetrokken waren, eerst weder gedurende een zekeren tijd (tenminste 6 weken) zouden moeten hebben gewerkt alvorens in 1923 uitkeering te kunnen krijgen.

Bij circulaire van 9 Januari 1923 deelde de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid mede, dat hij er geen bezwaar tegen zou hebben, als de uitkeeringen voor ongehuwden boven 18 jaar werden gebracht op het peil van 1922 d.i. in gemeenteklasse I, II en III resp. f 1,20, f 1,05 en f 0,90.

De kasbesturen werden nu uitgenoodigd zoodanige voorstellen in te dienen, dat de kassen in 1923 zouden

kunnen functioneeren, doch die de overheids-subsidie tot een minimum zouden beperken.

Het voldoen aan de voorwaarden der Regeering, die bovendien zoo min mogelijk boven 150 pCt. subsidie wilde gaan, maakte vaak sterke beperkingen in de bestaande regelingen noodzakelijk. De kasbesturen zagen zich voor de noodzakelijkheid gesteld, om de bijdragen der leden te verhoogen of bedrag en duur der uitkeering in te krimpen, welk laatste vooral, nu de uitkeering over twee kalenderhalfjaren werd verdeeld, weinig instemming ondervond, omdat men nu reeds in de eerste weken van 1923 met „uitgetrokkenen” zat en dat bij een zoo hevige werkloosheid. Daar kwam bij, dat een regeling voor kassen, die ook met 200 pCt. subsidie niet konden functioneeren, nog steeds op zich liet wachten. De kassen, die hiervoor feitelijk in de termen vielen, zagen zich nu genoopt (beter een half ei dan een leeg dop) de uitkeeringsvoorwaarden zoo te regelen; dat men aan 200 pCt. subsidie genoeg had, doch op deze wijze werden de rechten van de leden der kassen sterk beperkt.

De haars inziens weinig bevredigende gang van zaken deed vier der vakcentralen, het N.V.V., het R.K.V., het A.N.V. en het N.A.S., de handen ineen slaan. Zij belegden een gemeenschappelijk congres op 17 Januari 1923 te 's-Gravenhage, op welk congres een resolutie werd aangenomen, waarin betoogd werd, dat er voor het intact laten van de werkloosheidsverzekering belangrijke veranderingen moeten komen in de thans geldende bepalingen, met inachtneming van het volgende:

I. toepassing van de door den Werkloosheidsraad voorgestelde maatregelen, vervat in het door dien Raad gezonden schrijven d.d. 31 Augustus 1922, meer speciaal met betrekking tot de voorgestelde maatregelen inzake werkloosheidsverzekering;

II. de wekelijksche bijdrage der leden van de werkloozenkassen niet hooger te stellen dan $\frac{75}{100}$ pCt. van het klasseloon, waarop een bijslag van 200 pCt. wordt gegeven, terwijl den bonden vrijheid wordt gelaten om, wanneer de kassen op deze wijze niet zouden kunnen functioneeren, de bijdrage tot 1 pCt. van het klasseloon te verhoogen;

III. mogelijk te maken, dat de uitkeeringsduur op ten minste 54 dagen kan worden gesteld;

IV. het uitkeeringsbedrag voor gehuwden en daarmee gelijk te stellen personen als regel op ten minste 60 pCt. en voor ongehuwden als regel op ten minste 40 pCt. van het loon stellen;

V. bij gedeeltelijke werkloosheid een zoodanige uitkeering verstrekken, dat er bij het gedeeltelijk verrichten van arbeid belang blijft bestaan;

VI. een bij de werkloosheidsverzekering aanpassende steunregeling treffen, waarvan de uitvoering berust bij de kasbesturen.

Deze resolutie werd in een bespreking met de Ministers van Binnenlandsche Zaken en Landbouw en Arbeid, Handel en Nijverheid op 25 Januari 1923 nader toegelicht.

Bij haar antwoord verklaarde de Regeering zich bereid voor sommige kassen eenigszins langere uitkeeringen mogelijk te maken, wellicht enkele beperkende bepalingen iets minder streng toe te passen en de invoering te bevorderen van een steunregeling voor leden van kassen, welke, naar verwacht mocht worden, in 1923, ook met 200 pCt. subsidie niet op redelijke voorwaarden uitkeeringen zullen kunnen verstrekken.

Uit het voorgaande blijkt wel, dat in alle kringen van belanghebbenden (werkgevers, werknemers, Rijk en gemeenten) het behoud en het voortbestaan der werkloosheidsverzekering van algemeen maatschappelijk belang werd geacht, dat hierop dan ook de voor 1923 getroffen maatregelen zijn gericht, al mogen deze dan ook geen onverdeelde instemming in arbeiderskringen hebben gevonden, omdat men

daar meende, dat de maatregelen, hoezeer op behoud der verzekering gericht, wel eens een tegengestelde werking konden hebben, omdat de goede risico's de kassen zouden gaan verlaten.

Reeds in 1922 wees ik erop, welk een klein deel der groote, landelijke kassen (het waren er 28 van de 81) bijzonderen steun noodig had, dat het over-groote deel normaal werkte, soms zelfs reserve maakte. Naar zich aanvankelijk laat aanzien (vooral thans kan het economisch aspect met den dag veranderen) zal de toestand in 1923 niet zoo heel veel van dien van 1922 verschillen ten aanzien van de werklozenkassen. Het meerendeel der kassen zal zich met het gewone subsidie van 100 pCt. der bijdragen kunnen redden, slechts een 30-tal zal vermoedelijk voor hooger subsidie in aanmerking komen. Deze laatste kassen hebben alle voldaan aan de voorwaarden door den Minister gesteld om voor een hooger subsidie in aanmerking te komen. Van dit 30-tal kan er wellicht nog een zeer enkele afvallen, wanneer alsnog door de Regeering een regeling wordt getroffen voor die kassen, voor welke 200 pCt. subsidie onvoldoende is.

Blijkens de reeds door de Tweede Kamer aangenomen ontwerp-begroting voor 1923 worden de kosten der verzekering tegen werkloosheid ingevolge het werkloosheidsbesluit 1917 geraamd op f 4.200.000.

De in 1922 nogal opgevoerde premien der verzekerden hebben in dat jaar te zamen reeds ongeveer f 4.000.000 bedragen, zoodat, wanneer hoogere subsidies worden gegeven, genoemde begrotingspost zeker zal moeten worden verhoogd.

De uitkeeringen uit de werklozenkassen, die in 1919 belangrijk gestegen waren, vertooneu thans, evenals de loonen, een neiging tot dalen. Deze tendens ligt reeds in de bepaling, die in alle reglementen voor werklozenkassen voorkomt, dat de uitkeering nooit hooger mag zijn dan 70 pCt. der gemiddelde dagelijkse verdienste, doch bovendien zijn voor die kassen, voor welke bijzondere maatregelen noodig zijn of waren, bepaalde maximum-uitkeeringsbedragen voorgeschreven. Deze maxima nu zijn voortdurend verlaagd, wat uit het volgende overzicht moge blijken.

Jaar	Gehuwden in gemeenteklasse			Kostgangers in gemeenteklasse			Ongehuwden bij ouders thuis in gemeenteklasse		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
1921.....	Gld. 3,—	Gld. 2,70	Gld. 2,40	Gld. 2,40	Gld. 2,16	Gld. 1,92	Gld. 1,80	Gld. 1,62	Gld. 1,44
1922.....	2,85	2,55	2,25	2,15	1,95	1,75	1,20	1,05	0,90
1923.....	2,60	2,30	1,90	1,80	1,50	1,20	1,20	1,05	0,90
							voor personen beneden 18 jaar		
							0,60	0,50	0,40

De bijdragen der verzekerden voor hunne werklozenkassen hebben zich tot dusver steeds in stijgende

Naam der organisatie.	Bijdrage-bedrag per lid per week.		Uitkeeringsbedrag per lid per dag.		Aantal uitkeerings-dagen.	
	1917	1923	1917	1923	1917	1923
Ned. Chr. Bouw-arbeid. bond	Cnt. 8-14	Cnt. 17-55	Gld. 1.-1.75	Gld. 0.90-2.80	Cnt. 48	Cnt. 38
Ned. R.K. Bouw-vakarb. bond	2-25	10-50	0.25-1.50	0.30-2.60	48	36
Schildersge-zellenbond ...	12	50-60	1.—	0.90-2.60	36	48
Stukadoorsbond	15	70	1.10	3.50	42	36-42
Alg. Ned. Met-bew. bond ...	4	25	1.15-1.75	0.40-2.60	30-48	60
Chr. Metaal-bew. bond ...	4	30	0.80-2.—	0.28-2.85	48	60
R.K. Metaal-bew. bond ...	4	25	0.70-2.—	0.20-2.60	24-48	36-60
Ned. Sigaren-makersbond	5	12-30	1.30	0.60-2.56	48	60

richting bewogen. Van enkele kassen treft men hier-voor de bijdragen aan, zooals zij in 1917 waren, en daarnaast die van 1923, benevens, ter vergelijking bedrag en duur der uitkeering in die jaren.

H. J. MORREN.

ZUID-AFRIKA ALS EMIGRATIELAND VOOR NEDERLANDERS.

De door den Heer Dirk Boshoff, ambtenaar voor immigratie van de Unie van Zuid-Afrika verbonden aan het kantoor van den Hoogen Commissaris te Londen, in de maand December 1922 in verscheidene steden van ons land gehouden lezingen en gegeven bioscoopvertooningen hebben de belangstelling voor Zuid-Afrika weer sterk doen opleven.

Wij juichen dit van harte toe, want Zuid-Afrika omvat een gebied, dat onze belangstelling ten volle verdient, ook afgescheiden van de stamverwantschap van een groot deel van de blanke bevolking.

Zuid-Afrika verdient die belangstelling zoowel uit een commercieel, als uit een industrieel oogpunt en ook als emigratieland.

In de, volkomen begrijpelijk, enthousiaste schil-dering, die de Heer Boshoff in zijne lezing van zijn Vaderland Zuid-Afrika gaf, als land van vestiging voor Nederlanders, werden echter de moeilijkheden waarmede de immigrant in Zuid-Afrika te kampen heeft niet alleen zeer onvoldoende belicht, maar zelfs zeer ten onrechte als onbetekenend voorgesteld.

Hiertegen acht ik het noodig stelling te nemen. Uit het navolgende moge blijken waarom.

Dat Zuid-Afrika thans alleen kansen biedt aan hen, die in den landbouw een bestaan willen zoeken, werd door den Heer Boshoff voldoende naar voren gebracht.

Behalve dat de industrie in Zuid-Afrika, in het algemeen, nog weinig ontwikkeld is, lijdt Zuid-Afrika eveneens onder de economische wereldcrisis, waar-door ook daar werkloosheid voorkomt.

Daarneven heeft men er nog het zoogenaamde „arme blanken"-vraagstuk, dat zoo buitengewoon moeilijk is, omdat Zuid-Afrika geen „witmansland" is.

Aan ongeschoolde blanke arbeiders bestaat er niet alleen totaal geen behoefte, maar erger nog de ongeschoolde blanke arbeider kan er niet bestaan.

Voor arbeid welke geen of slechts weinig vakkennis vereischt, beschikt men in Zuid-Afrika over den kaffer, die tevreden is en kan zijn met een loon, waarop een blanke niet kan leven.

Zelfs aan vakarbeiders, zooals metselaars, schilders, timmerlieden doet hij concurrentie aan, zolang aan de uitvoering van het werk niet te hooge eischen worden gesteld.

Op het land neemt hij de plaats in van den land-arbeider en hij is den blanken immigrant verre de baas in het drijven van spannen ossen voor wagen of ploeg, in het hoeden van vee en dergelijke bezig-heden, die een langdurige ervaring en handigheid vereischen.

In dit laatste, nl. de kaffer als landarbeider, als boerenknecht, schuilt al een der vele moeilijkheden voor den blanken immigrant, die in het landbouw-bedrijf een bestaan wil vinden. Want die immigrant moet voordat hij er toe overgaat om zelf een bedrijf op te zetten, eerst minstens een jaar, beter is nog twee jaar, een leertijd bij anderen doormaken, om op de hoogte te komen met de toestanden, werkwijzen, enz. in het landbouwbedrijf in Zuid-Afrika, welke in vele opzichten zoo belangrijk verschillen van die in Nederland.

Dit is niet alleen in Zuid-Afrika noodzakelijk, wil men zich voor ernstige teleurstellingen en belangrijke geldelijke schade hoeden, dit geldt voor alle over-zeesche en voor vele niet-overzeesche immigratielanden.

Maar als die immigratielanden „witmanslanden" zijn en vooral als zij in hoofdzaak of voor een groot deel bevolkt zijn door Noord-Europeanen, dan kan de

landbouw-immigrant dien leertijd doormaken door als knecht te werken bij een reeds gevestigden boer.

Hij leert dan — in zekeren zin — op kosten van zijn baas, wat hij misschien bemerkt aan een lager loon, d.w.z. een loon beneden dat hetwelk een ander kan bedingen, die in het immigratieland geboren en getogen is, of aldaar zijn leertijd reeds achter den rug heeft.

Niettemin ontvangt die immigrant loon dat hem in staat stelt gedurende zijn leerjaren in zijn onderhoud te voorzien en zelfs meestal in de gelegenheid stelt wat op zij te leggen.

In Zuid-Afrika echter is het zeer moeilijk om zulk eene plaatsing te verkrijgen, daargelaten nog dat de immigrant daarbij in eene scheeve verhouding komt te staan tegenover de kafferknechts, terwijl er van een behoorlijk loon slechts zelden sprake is, eer betaald moet worden voor de opleiding, die men ontvangt.

Nu is de Zuid-Afrikaansche Regeering daaraan tegemoet gekomen door de instelling van twee proefplaatsen, alwaar men een leertijd kan doormaken tegen betaling van £ 50.

Men ontvangt er niet alleen onderricht, maar tevens huisvesting en voeding.

Verlaat men de proefplaats met een gunstig rapport en gaat men over tot vestiging van een eigen bedrijf, dan kan zelfs het gestorte bedrag van £ 50 worden teruggegeven.

Dit is ongetwijfeld zeer te waardeeren, maar men moet toch niet uit het oog verliezen, dat zoo'n proefplaats eigenlijk een soort school is met internaat, waar de landbouwers boven een zekeren leeftijd zich slecht thuis zullen gevoelen, vooral als zij er samen zijn met jongeren van zoo om en bij de twintig jaar. De ouderen zullen zich veel beter op hun plaats gevoelen als knecht bij een gevestigden boer.

Naast die proefplaatsen bestaat er nog gelegenheid om zich in Zuid-Afrika op de hoogte te stellen door gedurende eenige jaren een landbouwschool te volgen; voor de jongere en meer ontwikkelde landbouwers is dit zeker de meest aan te bevelen wijze om zich voor te bereiden.

De kosten hieraan verbonden zijn niet hoog.

Uit het voorgaande is al wel gebleken, dat Zuid-Afrika slechts kansen biedt in het landbouwbedrijf voor degenen, die na hun leertijd over kapitaal beschikken.

Van het besparen van een kapitaaltje tijdens den leertijd, zooals in eenige andere immigratielanden mogelijk is, kan hier geen sprake zijn.

En volgens verschillende deskundigen moet het kapitaal, waarover men zal hebben te beschikken bij het opzetten van een landbouwbedrijf in Zuid-Afrika vrij groot zijn en gesteld worden op ongeveer f 25.000.

Ook de Heer Boshoff noemt dit bedrag als hij aan den voorzichtigen kant blijft staan; onvoorzichtig handelt hij m.i. door daarna te vertellen, dat het ook wel mogelijk wordt geacht met f 20.000 te beginnen en onverantwoordelijk als hij daarna ten gehore brengt dat er ook wel eens iemand geslaagd is, die met f 1200 begon.

De onzaakkundige toehoorder is toch zoo licht geneigd om daaruit te besluiten, dat de eisch van f 25.000 minstens genomen sterk overdreven is en dat hij het met f 10.000 of minder dan toch ook wel wagen kan.

Wat door den Heer Boshoff in 't geheel niet naar voren werd gebracht, is de eisch van degelijke vakkennis om in het landbouwbedrijf in Zuid-Afrika te slagen.

En toch is het zeer noodig om hierop nadrukkelijk te wijzen, vooral waar bij vele niet vakkundigen de meening heerscht, dat bij voorbeeld voor fruitteelt weinig vakkennis noodig is.

Juist voor die fruitteelt in Zuid-Afrika wordt nog al dikwijls reclame gemaakt in ons land met het

gevolg, dat personen, die in hun leven niet anders dan kantoorwerk hebben verricht, een kapitaaltje hebben ter zijde gelegd en zich *o! zoo bijzonder aangetrokken gevoelen tot het buitenleven!*, vermeenen, dat zij wel een fruitfarm in Zuid-Afrika kunnen kopen of beginnen.

Maar ook voor een dergelijk bedrijf is vakkennis noodzakelijk en al is het misschien mogelijk, onvakkundigen gedurende een cursus op eene proefplaats eenige kennis daaromtrent bij te brengen, zoo zijn wij toch vast overtuigd, dat dergelijke onvakkundigen veel verstandiger doen met zich eerst in Nederland bij een fruitkweker practisch op de hoogte te stellen.

Te meer achten wij dit aangewezen, omdat die zoo tot het buitenleven zich aangetrokken voelenden, gedurende dien leertijd in het eigen land zich een denkbeeld kunnen vormen of die arbeid nu wel werkelijk overeenkomt met het ideaal, dat zij zich gedacht hadden.

Wordt maar geen boer elk die will' ook geen fruitkweker! Zoo makkelijk het is een boerenkiel aan te trekken, zoo moeilijk is het een bekwaam landbouwer te worden.

Maar hoe staat het nu met de kansen voor een bekwaam landbouwer met f 25000 kapitaal? Ik wil nu niet treden in de vraag of een boerenzoon, die over f 25000 te beschikken heeft zijn heil elders moet zoeken, niet ook in ons eigen land een bedrijf kan opzetten?

Wel, het landbouwbedrijf is in het algemeen een enigszins riskant bedrijf, men is daarbij afhankelijk, althans in zekere mate, van factoren die men niet beheerschen kan.

Zooewel langdurige droogte als te overvloedige besproeiing kunnen het mislukken van den oogst met zich brengen; ziekten in de gewassen of onder het vee kunnen tot belangrijke verliezen leiden.

Zoo erg rustig vliedt niet het leven van den nijveren landman heen. En in Zuid-Afrika zeker niet.

Ik kan wel niet beter doen dan belangstellenden en belanghebbenden te raden kennis te nemen van het uitmuntende verslag dat door den Heer I. G. J. van den Bosch werd uitgebracht aan de Nederlandsche Vereeniging „Landverhuizing” en dat onder den titel: „De landbouw in Zuid-Afrika en de vooruitzichten voor de vestiging van Nederlandsche landbouwers daar te lande” werd opgenomen in „Handelsberichten” No. 750 van 28 Juli 1921.¹⁾

De Heer van den Bosch wijst in dat verslag niet alleen op de moeilijkheden, waarvoor de Nederlandsche landbouwer in Zuid-Afrika komt te staan, maar ook op de goede kansen, die Zuid-Afrika biedt en geeft in het algemeen aan, hoe gehandeld moet worden om de kansen van slagen zoo groot mogelijk te maken.

Zoo wijst de Heer v. d. Bosch er op, dat de landbouwer in sommige deelen van Zuid-Afrika te kampen heeft met onvoldoende bevoeiing, ja zelfs met vernietigende droogteperiodes, dat, behalve op de kunstmatig bevoeibare gronden, men in Zuid-Afrika te doen heeft met extensieven landbouw op groote schaal in tegenstelling met het intensieve bedrijf op kleine schaal in Nederland en op de belangrijke afwijkingen, zoowel natuurlijke als economische, in de onderscheidene deelen van het uitgestrekte gebied. Ook op de groote afwisseling in het bedrijf in elke provincie en in elk district, tengevolge van allerlei bodem- en klimaatovergangen, welke met de richting van heuvels en bergen, met de hoogteligging en met den afstand van rivier of zee ten nauwste samenhangen, vestigt de Heer v. d. Bosch de aandacht.

De Nederlandsche boer zal zijn Zuid-Afrikaanschen collega in vele opzichten moeten navolgen, althans binnen zekere grenzen; dat navolgen eischt, dat hij veel zal moeten af- en veel zal moeten bijleeren.

¹⁾ Overdrukken zijn ter lezing verkrijgbaar aan het Informatie-bureau der Ned. Ver. „Landverhuizing” Bezuidenhoutsheweg No. 30.

Ligt de boerderij in eene streek met eene kleine kafferbevolking, dan zal hij misschien moeite hebben om arbeiders te krijgen. Hij zal ondervinden, dat hetgeen men van kaffers niet of wel gedaan kan krijgen, verband houdt met de onmogelijkheid zóó grondig en stelselmatig te werken als dat op de Nederlandsche boerderij gewoonte is, al moet daaraan uiteraard wel gestreefd worden.

Aldus I. G. J. van den Bosch.

Ik zou hieraan nog willen toevoegen, dat hij den slag moet krijgen om met kaffers om te gaan.

Ik vermeen goed te doen nog twee gedeelten van het bedoelde verslag hier in extenso aan te halen, en wel:

1e. Ook wordt in een oud land als het onze in het algemeen vrij uniform gewerkt; de landbouw is er gebracht tot hoogen trap van ontwikkeling en dientengevolge gekomen tot een hooge mate van *stabiliteit*. Dit is niet het geval in Zuid-Afrika, waar de landbouw nog in een *stadium van wording* verkeert. Derhalve wordt de Nederlandsche boer daar voor geheel andere vraagstukken geplaatst om zijn bedrijf op te werken. Hij zal moeten onderzoeken in hoever algemeene verbeteringen (improvements) zullen reudeeren, teneinde de boerderij geschikt te maken voor verhoogde productie. Wij denken hierbij aan het maken van waterkammen (de z.g.n. „dammen”), het aanleggen van irrigatiekanalen en stuwen, het afscheiden door middel van draadheiningen, het boren naar grondwater, het openen van natuurlijke waterfonteinen, het nivelleeren van grondstukken, het aanleggen van wegen en bruggen enz. enz., kortom tal van voorbereidingen, welke veel geld kosten, maar noodzakelijk zijn alvorens er sprake kan zijn van intensieven landbouw. De Nederlandsche landbouwer, gewoon aan een reeds ingericht bedrijf, dat hij kan voortzetten zooals zijn voorganger het deed, komt in Zuid-Afrika, *wil hij vooruit komen*, voor een geheel andere taak te staan; een overgang, die veel te veel uit het oog wordt verloren. Aan boerenzonen, die het vak *uitsluitend* hebben geleerd op de boerderij van hun ouders en niet veel meer dan een *gewone schoolontwikkeling* bezitten, kan daarom bezwaarlijk worden aangeraden hun geld in Zuid-Afrika te wagen. Zij zullen steeds met één been in hun eigen land blijven staan, zich moeilijk inwerken en zich niet weten aan te passen aan hetgeen in technisch en economisch opzicht in Zuid-Afrika van hen vereischt wordt.

Eerder zullen personen slagen, die van huis uit geen boer zijn, maar naast groote algemeene ontwikkeling, durf, zakenroutine en organiseerend talent bezitten. 1)

Hiervan zijn in onze koloniën sprekende voorbeelden aan te wijzen. Zijn bij deze eigenschappen dergelijke personen nog landbouwkundig goed onderlegd, doordat zij in het vak gestudeerd hebben en *niet binnen de grenzen van hun eigen land* zijn gebleven, dan wordt natuurlijk de kans om in den Zuid-Afrikaanschen landbouw te slagen, aanmerkelijk verhoogd, zij zullen dan geschikt zijn om als bedrijfsleider van groote landbouwondernemingen op te treden. Voor *landbouwingenieurs* (onze landbouwkundigen) in de eerste plaats komen jonge landen als Zuid-Afrika in aanmerking.

2e. Op ons platteland zijn er tal van lieden, die hard werken gewoon zijn en tevens eenvoudig en spaarzaam leven. Neem bijv. onze zandboertjes. Zij zijn bijzonder geschikt voor emigratie, maar hebben daarvoor geen geld. Het groot-kapitaal heeft in Zuid-Afrika een goede gelegenheid dergelijke menschen te helpen en tegelijkertijd uitstekende zaken te doen. Wij bedoelen hiermede, dat het Nederlandsche kapitaal terreinen kan uitzoeken en deze na ontginning (clearing, irrigatie-aanleg, wegen enz.) splitsen in boerderijen, welke worden verkocht op gemakkelijke betalingsvoorwaarden aan vlijtige landlieden, zowel Zuid-Afrikaanders als Nederlanders, omdat gemengde kolonies het best slagen.

Van Engelsche zijde is reeds het groot-kapitaal aan het werk met medewerking van de 1920 Settlers' Association 2).

1) Ook voor dezulken is naar mijne meening, kennis van landbouw noodzakelijk. — S.

2) De 1920 Settlers' Association, opgericht ter herdenking van het 100-jarig bestaan van de eerste Engelsche kolonie te Grahamstown, in de Kaap, heeft ten doel Engelsche settlers voort te helpen. De Association heeft het oog op settlers, die wat kapitaal (minimum £ 1500) bezitten. Zij behoeven van huis uit geen boeren te zijn. Door tusschenkomst van comités, over het geheele land verspreid, zullen deze settlers (returned soldiers) bij Engelsche boeren ondergebracht worden om daar 1 à 2 jaar in de leer te gaan.

En daarbij zit geen philanthropie voor, aangezien men zeer goed weet, dat er in den Zuid-Afrikaanschen landbouw voordeelige beleggingen zijn te doen, vooral nu in dezen tijd van bijzonder lage productenprijzen de boeren gebrek hebben aan gereed geld en velen gedwongen kunnen worden hun grond voor lage prijzen te verkoopen.

Zoodra de malaise voorbij zal zijn en de productenprijzen wederom normaal worden, zullen de grondprijzen sterk omhoog gaan. Feitelijk komen ups and downs in Zuid-Afrika periodiek altijd voor en daarvan kan het gereedstaande kapitaal ongemeen profiteren. Op dit punt behoef niet nader te worden ingegaan, daar het hoofdzakelijk de bedoeling is er op te wijzen, dat het groot-kapitaal de emigratie kan voorbereiden. Dan zullen vele moeilijkheden voor den emigrant-landbouwer uit den weg worden geruimd en de kans van slagen voor hem aanmerkelijk worden verhoogd.

Voor al op dit laatste gedeelte vestig ik gaarne in het bijzonder de aandacht.

Zij, die in Nederlandsch-Indië in de cultures werkzaam zijn geweest, zullen in Zuid-Afrika een goede kans hebben bij verbouw van katoen, tabak en suikerriet.

Zuid-Afrika heeft ongetwijfeld een groote toekomst, zoowel op 't gebied van landbouw als op dat van handel en nijverheid. Tot nog toe heeft het Nederlandsche kapitaal slechts weinig, te weinig belangstelling voor Zuid-Afrika aan den dag gelegd, hetgeen te betreuren is en misschien eens te berouwen zal zijn.

Als echter Nederlandsch kapitaal, ouderwetsche Nederlandsche ondernemingsgeest en goede Nederlandsche vakkennis vereend daadwerkelijke belangstelling voor Zuid-Afrika gaan toonen, dan zie ik, in de toekomst, in Zuid-Afrika een emigratiegebied voor Nederlanders bij uitnemendheid.

Nog kunnen wij Nederlanders daar in dit schoone land een voorsprong hebben op alle andere naties! Nu nog!

Moge men dat allerwegen in den lande gaan beseffen, voor het te laat is! J. C. C. SANDBERG.

TALMA OF GROENEVELD?

I.

De chef der afdeling „Arbeidersverzekering”, Mr. Groeneveld, heeft een plan ontvouwd tot „bezuiniging en vereenvoudiging” van onze sociale verzekeringswetgeving.

Het streven naar bezuiniging en vereenvoudiging verdient op zichzelf lof. Er wordt heel dikwijls een onbillijke en onjuiste critiek uitgeoefend op onze verzekeringswetgeving en op de uitvoerende organen. Het behoort nu eenmaal in sommige kringen tot den goeden toon, om in scherp-critischen zin te spreken over Staatsbemoeiing en over „dure ambtenarij”. Herhaaldelijk blijkt evenwel, dat de critici op zeldzaam oppervlakkige wijze oordeelen over zaken, waarvan zij heel weinig verstand hebben.

Niemand zal echter *a priori* ontkennen, dat er op de administratiekosten van onze sociale verzekeringen te bezuinigen valt. Wel moet ernstig worden toegezien, dat niet onder de leus van vereenvoudiging en bezuiniging een *stelsel* wordt aanvaard, hetwelk voor de ontwikkeling van de geheele sociale verzekering in hooge mate bedenkelijk zou zijn.

Volkomen denkbeeldig is dit gevaar niet. Men moet niet de propaganda onderschatten, die in de laatste jaren tegen den geheelen opzet van de sociale verzekering werd gevoerd. Zelfs Mr. Groeneveld, waarvan men meer dan gewone deskundigheid mocht verwachten, is, blijkens verschillende uitspraken,

Dit is mogelijk, omdat de Engelschen veel meer samenwerken om den Engelschen immigrant te helpen, dan de Hollandsch sprekende Afrikaanders dit doen ten behoeve van den Hollandschen immigrant. In ieder geval kan de Hollandsche immigrant van de Engelsche boeren weinig verwachten. Ik verwacht géén groot succes van deze Engelsche beweging, juist omdat vele van die settlers van huis uit geen boer zijn. — S.

eenigszins onder den invloed van die propaganda gekomen.

Niemand betwist, dat de uitvoering van de Ongevallen- en Invaliditeitswetten vrij duur is. De oorzaak daarvan ligt m.i. niet in de omstandigheid, dat de uitvoering voor het grootste deel gelegd werd in handen van Overheidsorganen. Voor zoover men — ook in dit periodiek — vergelijkende cijfers heeft geproduceerd betreffende de administratiekosten, viel de vergelijking niet ten nadeele van de Overheidsorganen uit. Neen, de vrij hoge kosten van onze onvolledige sociale verzekering zijn het gevolg van het feit, dat de *Ziekteverzekering*, het fundament, waarop het geheele gebouw behoort te rusten, nog altoos ontbreekt. In 1901 is deze fout met de invoering der Ongevallenverzekering gemaakt. En in 1919 moest, omdat de omstandigheden het niet anders veroorloofden, de invaliditeitsverzekering worden ingevoerd, hoewel de ziekteverzekering nog wachtte. Maar men meende, dat de Ziektewet wel heel spoedig in werking zou komen. Dank zij de bekende actie-Posthumakupers is men in deze verwachting teleurgesteld. En nu heeft men de Raden van Arbeid, die voor het gehele complex waren bestemd, tot dusver alleen met de Invaliditeitsverzekering belast. Daardoor is ongewichtigheid ontstaan en is ook van Talma's ideaal — actieve medewerking van werkgevers en arbeiders aan de uitvoering van de sociale verzekeringen — in de praktijk nog heel weinig verwezenlijkt. Wordt evenwel de geheele sociale verzekering aan deze organen opgedragen en wordt daarbij gebruik gemaakt van het instituut der plaatselijke kassen, dat de Ziektewet kent, eerst dan zal men over de kosten een rechtvaardig en billijk oordeel kunnen vellen.

Men zegt, dat alles zooveel goedkooper kan, maar men bewijst het niet. Ook Mr. Groeneveld geeft in zijn schema weinig cijfers. Hij beweert wel, dat op de administratiekosten in totaal circa zes millioen zal zijn te bezuinigen, maar zelfs de schijn van een bewijs ontbreekt. Voor mij staat vast, dat de steller der bekende Nota zich „verrekend” heeft. Bovendien heeft men hier voor de moeilijkheid, dat men nog niet behoorlijk kan vergelijken de organisatie-Talma en de organisatie-Groeneveld. De bestaande organen heeft men nog niet zien werken volgens de bedoeling van den Minister Talma.

De Minister van Arbeid heeft aan den Hoogen Raad van Arbeid een reeks vragen ter beantwoording voorgelegd. Het ontbreken van de noodige financiële en andere gegevens maakt die beantwoording zeker niet gemakkelijk.

Daar is bijv. de eerste vraag: Is het gewenscht de verplichte Ongevallenverzekering, de verplichte Ziekteverzekering en de verplichte Invaliditeits- en Ouderdomsverzekering uit te strekken tot alle personen, die in dienstbetrekking tegen loon werkzaam zijn? Ik ben bereid om te antwoorden: ja, het is zeer gewenscht! Maar geeft Mr. Groeneveld nu een oplossing van de praktische moeilijkheden bij de Ziekteverzekering ten aanzien van de *losse* arbeiders? Het is niet gebleken. Alle huisbedienden, mannelijke en vrouwelijke, moeten in zijn systeem ook onder de Ongevallenverzekering vallen. Daaraan zijn wel eenige financiële gevolgen verbonden. Maar Mr. Groeneveld is „zuinig” met cijfers!

Toch heb ik, zooals reeds gezegd, tegen een bevestigende beantwoording van deze vraag principieel geen bezwaar. Het schijnt mij juist, dat althans zooveel mogelijk er naar gestreefd wordt, om de verschillende wetten, wat den kring der verzekerden betreft, met elkander in overeenstemming te brengen.

Bij de bevestigende beantwoording van de tweede vraag, die betrekking heeft op het overbrengen van de kleine ongevallen naar de Ziekteverzekering, maak ik meer dan een reserve. Op zichzelf is er alles voor te zeggen, om de geldelijke uitkeering voor de kleine ongevallen te doen geschieden door het orgaan, dat

ook voor de uitkeering bij ziekte, niet door een bedrijfsongeval ontstaan, zorg draagt. Maar in het stelsel-Groeneveld zal ook de heel- en geneeskundige behandeling der kleine bedrijfsongevallen door den ziekenfondsdokter geschieden. De bemoeiing van het orgaan, dat voor de ongevallenverzekering is aangevozen, zal zich bepalen tot rentetoekenning en tot medisch ingrijpen bij ernstige letsels.

Ook in het systeem-Groeneveld — indien ik althans, gezien de vaagheid van het schema, van een „systeem” mag spreken — zijn, evenals in het stelsel-Talma, ziekgelduitkeeringen en genees- en heelkundige behandeling gescheiden. Voor de laatste zorgt het ziekenfonds. De arbeider wordt thans niet verplicht, om zich bij een dergelijk fonds aan te sluiten. Maar er wordt in de bestaande Ziektewet wel eenige drang tot toetreding uitgeoefend.

Het zieken- of doktersfonds zal nu in den gedachting van Mr. Groeneveld ook al de kleine ongevallen medisch moeten behandelen. De arbeider, die door een ongeval werd getroffen, ontving tot dusver de genees- en heelkundige verzorging *gratis*. Wordt het plan-Groeneveld verwezenlijkt, dan zal hem dit voordeel worden ontnomen. De premie voor het ziekenfonds moet hij zelf betalen. Zien deze fondsen zich belast met de medische behandeling van meer dan 90.000 kleine ongevallen per jaar, dan zal de premie heel wat hooger worden. Zooveel hooger, dat daardoor het voorstel om de premie voor de ziekgelduitkeering geheel ten laste van den werkgever te brengen, praktisch niet weinig aan betekenis inboet. Ik heb dan ook tegen dit voornemen ernstig bezwaar. Ook deel ik de vrees der deskundigen, dat op deze wijze de goede geneeskundige behandeling der ongevalspatiënten in het gedrang zal komen.

Bij de Sociale Verzekering is een van de voornaamste dingen het voorkomen van blijvende invaliditeit of van langdurige arbeidsongeschiktheid. Er moet met ernst gewaakt, opdat niet onder het motto van „bezuiniging”, die belangrijke taak tot schade van individuen en maatschappij min of meer verwaarloosd worde. Reeds bestaat daarvoor op zichzelf gevaar bij de organisatie-Groeneveld. Het systeem, waarbij men in een aantal gevallen de ziekgelduitkeering moet vragen aan den werkgever, kan aanleiding geven tot het verwaarloosen van ziekten, waaruit ernstige gevolgen voortkomen, tot een te vroege hervatting der werkzaamheden, enz. Ook de behandeling der kleine ongevallen door de reeds druk-bezette „busdokters” kan tot gevolgen leiden, die met het voornaamste doel van de sociale verzekering niet wel verenigbaar zijn.

Wil men gaan in de lijn van Mr. Groeneveld, dan is het in elk geval noodig, dat de ziekenfondsen, die zich met het verleen van genees- en heelkundige hulp onledig houden, een ruime *subsidie* van den Staat ontvangen. Immers moet de premie voor de arbeiders niet te hoog worden. Anders toch zullen velen niet toetreden. En dan loopt men met de behandeling der kleine ongevallen zeker vast! Slechts behoorlijke subsidie aan de fondsen zou mij eventueel doen heenstappen over het bezwaar, dat men een arbeider de vrije genees- en heelkundige behandeling, hem bij de Ongevallenwet verzekerd, ontnemt. Voor dit verlies moet de subsidieregeling compensatie brengen. Mr. Groeneveld schijnt daar iets voor te gevoelen. Hij noemt een subsidiebedrag van 2 millioen. Maar dat is te laag. Geheel afgezien trouwens van de kosten der behandeling van ongevalspatiënten, staat het vast, dat het ziekenfondswezen zonder subsidie moeilijk op de vereischte hoogte zal zijn te brengen. Wil men de vrijwilligheid handhaven, dan moet gepoogd, om door een betrekkelijk lage premie ook de toetreding der minst-gesitueerden mogelijk te maken.

Persoonlijk geef ik de voorkeur aan opname der genees- en heelkundige verzorging in de Ziektewet. De bezwaren, daartegen door Talma ontwikkeld, zijn thans beter te ondervangen dan in 1912. Voor allen is er dan de verplichting. Waar de beste arbeiders

thans reeds betalen voor „de bus”, kan er in dat geval geen bezwaar tegen zijn, om een deel der premie voor de gecombineerde verzekering van ziekingelduitkeering en geneeskundige behandeling ten hunnen laste te brengen. Daarvoor pleiten trouwens bij de Ziekteverzekering ook nog andere redenen, zooals ik straks zal uiteenzetten. Natuurlijk mag dit deel der premie niet te hoog worden gesteld. Er is evenwel ook in dezen gedachtengang alles te zeggen voor een behoorlijke vergoeding aan de fondsen voor de genees- en heelkundige behandeling der ongevallenpatiënten.

Het *geldelijk* bezwaar tegen dit onderdeel van het plan-Groeneveld is zoo wel te ondervangen. Maar de vrees voor een, uit medisch oogpunt, minder goede behandeling blijft bestaan. Vandaar dat ik bij de bevestigende beantwoording van de tweede vraag een reserve maakte. Worden geen waarborgen geschapen voor een deugdelijke behandeling der ongevallenpatiënten, voor een ernstige geneeskundige controle op de kleine ongevallen, ten einde complicaties, waardoor langdurige ongeschiktheid ontstaat te voorkomen, dan beantwoord ik althans de gestelde vraag inzake de geneeskundige verzorging *ontkennend*.

De derde vraag raakt het hoofdpunt: de z.g.n. „eenheidsrente” in de Invaliditeitswet.

Mr. Groeneveld wil het bedrag der renten niet langer af doen hangen van de gestorte premiën en van den duur der verzekering, maar hij wil een gelijke rente aan allen uitgekeerd zien, nl. f 3,— als ouderdomsrente en f 4,— als invaliditeits-, weduwen- of weezenrente. Het verband tusschen loon en pensioen wordt daarbij geheel verbroken. De arbeider, die f 40,— verdiende, ontvangt geen hoogere rente dan de man, wiens loon slechts f 15,— bedroeg.

Het denkbeeld eener eenheidsrente is niet nieuw. Het werd destijds ook door Mr. Treub bepleit. Maar de heer Groeneveld laat, omdat hij „vereenvoudigen” en „bezuinigen” wil, ook de z.g.n. individueele boekhouding der verzekerden vervallen. In zijn systeem is geregelde premiebetaling voor den individueelen arbeider practisch van geen belang meer. Men zal dus wel een scherpe controle moeten instellen, om desalniettemin die geregelde premiebetaling te bevorderen. Het is reeds om die reden twijfelachtig, of de genoemde bezuiniging van 3 millioen op de uitvoering der Invaliditeitsverzekering wel bereikt wordt!

Maar er is meer.

Zal iemand, die eerst op 64-jarigen leeftijd in loondienst treedt en waarvoor tot dusver nimmer premie werd gestort, hetzelfde pensioen ontvangen als de arbeider, waarvoor gedurende vijftig jaren geregeld werd betaald? Moet die vraag werkelijk bevestigend worden beantwoord, dan blijkt daaruit reeds voldoende, dat men bij verwezenlijking van het plan-Groeneveld moeilijk meer spreken kan van *verzekering*.

Wil de heer Groeneveld misschien een regeling in den geest van art. 369 der Invaliditeitswet? Wil hij onderzoeken, hoeveel weken in een bepaalde periode arbeid is verricht door wie zich voor een rente komt aanmelden? Maar dat wordt een kostbare geschiedenis! En tot hoeveel niet te keeren misbruiken geeft een dergelijke regeling geen aanleiding!

Wat er van zij, feitelijk is het systeem-Groeneveld geen *verzekering*, maar *verzorging*. De ontwerper heeft dit zelf in een debat toegegeven. Maar, zoo wierp hij tegen, ook de huidige verzekeringswetgeving is voor een groot deel verzorging. Ik moet mij tegen dit beroep op het bestaande verzetten. Natuurlijk kon men in de *overgangsregelingen* niet consequent aan de verzekeringsgedachte vasthouden. Had men dit wel gedaan, dan zou de Invaliditeitswet nog gedurende een reeks van jaren geen nuttig effect hebben opgeleverd. Andere voorzieningen had men dan wel moeten treffen. Voorzieningen, die allicht de verzekeringsgedachte niet bevorderd zouden hebben. Nu evenwel betrekkelijk milde overgangsbepalingen in de wet *zelve* werden opgenomen, kon in den ergsten nood

worden voorzien, en tegelijkertijd de verzekeringsgedachte allengs gerealiseerd worden. De opname der artt. 369 en 370 heb ik dan ook om meer dan een reden toegejuicht, al ontken ik niet, dat de toepassing met allerlei misbruiken gepaard ging. Ook juich ik het pogen toe, om de toepassing der overgangsbepaling ten aanzien van de weezen- en weduwenrenten wat milder te maken dan een uitspraak van den Centralen Raad van Beroep thans veroorlooft. Goede overgangsbepalingen kunnen de sympathie voor de wet slechts verhoogen.

Maar die *tijdelijke* regelingen bepalen niet het karakter der Invaliditeitswet. Voor het jongere, voor het „opgroeijende geslacht”, wordt de verzekeringsgedachte *ten volle* gehandhaafd. Er is door Talma een *opvoedend* verband gelegd tusschen geregelde arbeid, geregelde premiebetaling en het straks te ontvangen pensioen. Daarom is het geheel onjuist, om met Mr. Groeneveld te zeggen, dat in de huidige wetgeving de verzorging voorop staat. Neen, wij hebben niet, zooals sommigen beweren, verkapt Staatspensioen. Daarop loopt evenwel het plan-Groeneveld uit.

De vraag dringt zich dan ook op, of de Rechterzijde, die voor de verzekeringsgedachte met zooveel kracht heeft gestreden, Mr. Groenevelts systeem, stel, het werd door de Regeering in wetsontwerpen belichaamd, zou kunnen aanvaarden? Ik neig tot een *ontkennen* de beantwoording van deze vraag.

In een volgend artikel ga ik de principieele en practische bezwaren tegen het plan-Groeneveld nader ontwikkelen. Tevens hoop ik dan aan te toonen, dat Mr. Groeneveld de financieele gevolgen van zijn stelsel blijkbaar niet ernstig onder de oogen heeft gezien.

Arnhem.

C. SMERNK.

(Slot volgt.)

DE KOLONIALE SPOORWEG IN SURINAME.

Het ontstaan van dezen spoorweg hangt ten nauwste samen met de ontwikkeling der goudindustrie in deze Kolonie. De „Maatschappij Suriname” begon namelijk in het voorjaar van 1898 haar operaties voor de mijnontginning in het gebied, gelegen tusschen de Surinamerivier en de Marowijnrivier, voor welk gebied zij vergunning tot onderzoek had verkregen voor een terrein van 500.000 HA. en bij gunstige uitkomst onder meer voor den aanleg van een tramweg naar het zuidelijker gelegen Lawagebied. Over een afstand van 200 KM. van Paramaribo uit werd een spoorwegtracé ontworpen, doch gelden waren hiervoor noch in Nederland noch in het Buitenland te verkrijgen.

Zoo besloot de Regeering zelf den bouw van den spoorweg in handen te nemen, meenende, dat hierdoor in groote mate zoude worden bijgedragen tot de ontwikkeling van het land. Zij kocht voor een vrij aanzienlijk bedrag van de maatschappij alle rechten en verplichtingen af, zoodat deze het geheele in de onderneming gestoken kapitaal voor de aandeelhouders terugontving. Tevens verbond de Regeering aan den spoorwegaanleg een mijnbouwkundige exploratie van het Lawagebied, ten einde te kunnen beoordeelen, of de spoorweg tot aan dit gebied zou kunnen worden doorgetrokken. Dit voorname werd door de Staten-Generaal goedgekeurd en er werd bepaald, dat de Staat der Nederlanden de noodige gelden, naar gelang der behoeften, zou leenen tot een maximum van f 8.000.000 (welk bedrag in 1907 met f 500.000 verhoogd werd), onder bepaling, dat jaarlijks op de Surinaamsche begroo-ting 3 pCt. van de geleende en niet afgeloste gelden zou worden gebracht, totdat alle geleende gelden zouden zijn afgelost.

De mijnbouwkundige exploratie van het Lawagebied werd in de tweede helft van het jaar 1903 ter hand genomen en voortgezet tot 1907. Daar de resultaten echter ongunstig waren, werd de spoorweg niet tot dat gebied doch slechts tot Dam gelegd,

alwaar zich de laatste stroomversnelling van de Sarakreek, gerekend van de plaats, waar die kreek in de Surinamerivier stroomt, bevindt. In 1903 is dus met den aanleg van de lijn begonnen, welke in 1905 voor een gedeelte in exploitatie werd genomen en vervolgens telkens bij gedeeltes, totdat de aanleg tot een totale lengte van 173¼ KM. in 1912 voltooid was ¹⁾. Op het punt, waar de spoorbaan de Surinamerivier kruist, is een kabelbaan aangelegd, welke sinds 1922 niet meer in bruikbaren toestand verkeert. De overzetting over de rivier geschiedt thans in z.g. geboeide korjalen. Bij bezichtiging van de bedding der rivier ter plaatse wekt het bevreemding, dat men indertijd besloten heeft, niet gebruik te maken van de rotspartijen, die vrijwel de geheele breedte van de rivier beslaan, welk denkbeeld volgens de nog aanwezige rotspartijen, volgegooten met cement, blijkbaar toch wel aan de bouwers van den spoorweg voor oogen heeft gestaan.

De kabelbaan bracht blijkens de officieele gegevens in 1918 nog een bedrag van f 5.603,71 alleen aan exploitatie-uitgaven (als onderhoud kabel en machines; kosten van stoken; loonen personeel e.d.) mede, waarbij dus nog niet de kosten op het kapitaal vermeld zijn. In het najaar van 1922 waren behalve de kabelbaan zelf ook de verankeringen in staat van verval. Terecht heeft men dan ook voorloopig van verdere exploitatie van die baan afgezien.

In het Rapport van het „Suriname Studie Syndicaat” komen zeer sombere passages ten aanzien van dezen spoorweg voor. Toch dient men voorzichtig te zijn met het aanraden tot stopzetting. Zou men dit traject verwaarloozen — en iedereen, die Suriname ook maar eenigszins kent, weet, hoe snel dan weer het oerwoud zou opgroeien — dan zou aan kapitaal en arbeid zoo ontzettend veel verloren gaan, dat het wel onverantwoordelijk genoemd zou moeten worden, een werk, dat ten koste van zooveel menschenlevens (malaria) en zooveel geld dwars door de wildernis is tot stand gebracht, tot verval te laten geraken. Thans is de baan nog in zeer goeden staat evenals het materiaal en het veelvuldig geschimp over „dat onding in Suriname” zal ongetwijfeld moeten worden toegeschreven aan onbekendheid daarmede. Menige locaalspoor- en tramweg in het moederland zouden het hierbij moeten afleggen wat onderhoud en geriefelijkheid betreft.

Het aantal goede landwegen is in Suriname bovendien toch reeds miniem klein en beantwoordt in het geheel niet aan ook maar de geringste eischen van hedendaagsch verkeer. De rivieren zijn wel breed en diep, maar tot betrekkelijk geringe hoogte bevaarbaar, terwijl het groote verschil tusschen eb en vloed (plm. 2 meter) een voortdurende belemmering is. Berijdbare landwegen zijn er buiten de stad Paramaribo zoo goed als geene! Nickerie, Coronie en Albina zijn slechts over zee te bereiken! Zal dus ooit dit land tot bloei komen, dan is een bruikbaar, gunstig aangelegd wegennet, waar noodig in aansluiting aan den bestaanden of nog te ontwerpen spoorweg, een der eerste vereischten.

Een ander sterk argument tegen het opheffen van den spoorweg wordt gevonden in het feit, dat onlangs bij deze baan diamanten zijn aangetroffen, terwijl juist voor de exploitatie daarvan de transportkosten den belangrijkste post op de rekening vormen. Het diamant-houdend terrein strekt zich langs den spoorweg uit, zoodat men door de aanwezigheid van dien spoorweg een aanmerkelijken voorsprong heeft op de exploitanten van dit mineraal in Britsch-Guyana.

Vervolgens moge hier nog worden vermeld een gedeelte van een brief van den tegenwoordigen Gouverneur van Suriname aan den Voorzitter der Koloniale Staten²⁾, welk gedeelte het best woordelijk

¹⁾ Aan het hoofd van dien spoorwegaanleg stond de ingenieur Jhr. C. J. van Reigersberg Versluys.

²⁾ Opgenomen in de „Handelingen” dier Staten over het zittingjaar 1922/1923.

kan worden overgenomen, omdat daarin zoo duidelijk wordt aangetoond, welke diensten deze spoorweg nog zal kunnen vervullen en welk een weinig vooruitziende politiek het zou zijn, de exploitatie van dezen spoorweg stop te zetten. Bedoeld gedeelte is geciteerd uit de missive van 10 Juli 1922 no. 2431 en luidt als volgt:

„Ten aanzien van deze materie bestaan vier mogelijkheden:

- 1e. den spoorweg verder door te trekken,
- 2e. spoorweg en spoorverkeer intact te laten,
- 3e. den spoorweg gedeeltelijk op te breken,
- 4e. met handhaving van den spoorweg de kabelbaan niet langer te benutten en het spoorwegverkeer in te krimpen.

Indien de financiële toestanden in het Moederland een hernieuwd beroep op medewerking gedoogden, zou er voor het doortrekken van den spoorweg veel zijn aan te voeren. Bedoeld als middel om de binnenlanden van Suriname bloot te leggen zou het uit meerderlei oogpunt aanbeveling verdienen om deze „voie de pénétration” te verlengen.

Zoowel de cultureele belangen van de landinwaarts wonende Boschnegers en Indianen, die zonder behoorlijk vervoermiddel bezwaarlijk door de Missies kunnen worden bereikt, en voor wier ontwikkeling het Gouvernement uit een Christelijk en een Maatschappelijk oogpunt heeft te ijveren, mede opdat hun geïsoleerde positie als staatje in den staat verdwijne, evenzeer als de eischen van bestaande en nog op te richten exploitatiemaatschappijen vorderen eene in alle opzichten snellere en meer doelmatige verbinding dan die, welke thans met de grootste moeilijkheden te water kan worden verkregen.

Aangezien het nimmer de bedoeling kan zijn geweest, dat de spoorweg als zoodanig een productief instituut zou worden, doch dat deze slechts indirect het algemeen belang zou dienen, zal eene doortrekking niet achterwege kunnen blijven, indien eene intense ontwikkeling van het binnenland tot stand komt en dan zullen de middelen tot verderen aanleg dienen te worden gevonden en wie zal zeggen of op den duur eene verbinding met Brazilië langs dezen weg niet van waarde zal kunnen zijn?

Voorshands schijnt het echter onmogelijk hiertoe te geraken en daarom moet dit denkbeeld, hoe aantrekkelijk ook, voorloopig ter zijde worden gelegd.

Gemakshalve de drie andere mogelijkheden gelijktijdig besprekend diene het navolgende.

Mede in verband met het hierboven geopperde zou ik het onverantwoordelijk achten een gedeelte van den bestaanden spoorweg op te breken.

Daargelaten dat het dan buiten gebruik te stellen materiaal weinig waarde zou vertegenwoordigen, zou het bezwaarlijk zijn om een baan, welke met zooveel krachtsinspanning en tot zulk een prijs tot stand is gebracht, eenvoudig op te heffen zonder dat men afdoende zekerheid heeft dat het achterland haar bestaan kan ontberen.

Reeds op 12 October 1921 schreef ik in dien geest aan den Minister van Koloniën onder aanvoering, dat, zoolang men omtrent den mogelijken bodemrijkdom van dat achterland in volslagen onzekerheid verkeert, men niet gerechtigd is het doodvonnis over den spoorweg uit te spreken.

Zijne Exellentie antwoordde mij daarop onder meer als volgt:

„In dit verband moge ik er Uwe aandacht op vestigen dat onderzoekingen van dezen aard reeds hebben plaats gehad en wel in het Lawagebied en in het stroomgebied van de Grankreek. De minder gunstige uitkomsten van de exploratie van het Lawagebied leidden er indertijd toe, dat afgezien moest worden van het oorspronkelijk voornemen om den bouw van den spoorbaan tot die streek uit te strekken; ook de onderzoekingen in de Grankreekzone hebben niet gebracht wat aanvankelijk werd verwacht.

„Voor de uitvoering ook van een exploratie-plan van den omvang als U voor den geest staat zou eene belangrijke kapitaaluitgave gevorderd worden.

„Immers waar vroeger meer in het bijzonder bodem-onderzoekingen op goud werden verricht, zou nu een algemeen grondig onderzoek naar alle bodemproducten van oeconomische betekenis moeten worden ingesteld. Aangezien bepaalde aanwijzingen voor het aantreffen van dergelijke producten ontbreken, zouden daarmede groote geldelijke risico's worden aanvaard, zonder dat daartegenover op eenigen deugdelijken grond zelfs maar op een aanvankelijk succes zou mogen worden gerekend. Daarnevens zou gedurende het onderzoek, waarmede, zooals het zou dienen te

„worden opgevat, jaren zouden zijn gemoeid, de huidige „spoorweg-exploitatie intact worden gelaten, met het „gevolg, dat niet alleen de nadeelige saldi van het „bedrijf de geldmiddelen van de kolonie overmatig „zouden blijven bezwaren, maar dat ook waardevol „materieel dat nu nog als reserve voor vernieuwingen „zou kunnen worden aangewezen, eigenlijk zonder veel „nut zou worden opgebruikt. Het zal daarom zaak „zijn om ten aanzien van de te nemen beslissingen „grootte behoedzaamheid te betrachten en — thans „meer dan ooit — daarbij aan de geldelijke zijde van „het vraagstuk eene overwegende beteekenis toe te „kennen”.

Dat ook deze uitspraak van den Minister tot ernstig nadenken noopt, kan allermint worden ontkend, doch zij gaat naar mijn bescheiden meening uit van eene te positieve overtuiging omtrent de improductiviteit van het achterland, waartoe een beroep wordt gedaan op de negatieve uitkomsten van onderzoekingen in het verleden.

Terwijl het nimmer in mijne bedoeling heeft gelegen om tot een onmiddellijk alles omvattende exploratie over te gaan, waartoe inderdaad een aanzienlijk kapitaal zou worden vereischt, schijnt toch de veronderstelling niet gewaagd, dat reeds ten aanzien van goud nog oneindig meer in Suriname's bodem onontgonnen ligt, dan tot nog toe meest door gebrekkige middelen te voorschijn werd gebracht en wyl het nu eenmaal onmogelijk is om langs wetenschappelijken weg de plaats vast te stellen waar dit edel metaal zich moet bevinden, blijven onderzoekingen in die richting nog immer noodzakelijk.

En goud is immers niet het eenige waardevolle object van eventuele investigaties!

Al schijnt het thans uit een commercieel oogpunt nog niet aan te bevelen om het in groote hoeveelheden aanwezige ijzererts ter plaatse te verwerken, wie zal zeggen binnen hoe korten tijd men daarvoor wel een oplossing vindt?

Ook het vinden van diamant, hetgeen zich in Demerara tot een nieuwe industrie heeft ontwikkeld, zou wellicht een bron van bestaan in Suriname kunnen worden en dan is een behoorlijk vervoermiddel allermint overbodig.

Evenmin is de mogelijkheid uitgesloten, dat men voor veebedrijven het oog vestigt op onze langs den spoorweg liggende savanna's, hetgeen dezen een zooveel grooteren voorrang geeft boven weidevelden als in Demerara, welke ver af liggen van eenig behoorlijk transportmiddel.

Dit alles, en wellicht nog meer, eischt m. i. onderzoekingen, waarvoor aan belanghebbenden tijd dient te worden gelaten en eerst wanneer daarna mocht blijken dat de armoede van het achterland *vaststaat*, dan, maar ook niet eerder, mag naar mijn besliste overtuiging het middel verdwijnen, waarmede dat achterland op de voorloopig meest economische wijze kan worden bereikt.

Dezer dagen met den in de kolonie en met de kolonie bekenden Professor *Grutterink* deze materie besprekende, zeide Zijn Hooggeleerde mij, dat ook hij het uit een moreel en economisch oogpunt verwerpelijk zou achten om den spoorweg thans gedeeltelijk op te breken onder bijvoeging, dat waar de Surinaamsche samenleving zich aan het bestaan van dien spoorweg heeft aangepast, stopzetting van het verkeer ook tengevolge zou hebben dat verschillende takken van bedrijf in dat gedeelte van de kolonie ten doode gedoemd zouden zijn.

Met het oog op de financieele nooden van dezen tijd zal m. i. met behoud van den spoorweg niettemin alles dienen te worden aangewend om de bedrijfskosten zooveel doenlijk te verminderen.

In verband hiermede heb ik reeds geweigerd gelden beschikbaar te stellen voor de noodige voorzieningen van de kabelbaan en in verband met de kabelbreuk, welke, zooals U Hoog Edel Gestrenge zich zal herinneren, op onze jongsten tocht volgens uitspraak van den Directeur van Openbare Werken zichtbaar vergroot was, zal dit deel van den spoorweg buiten gebruik moeten worden gesteld en de rivierovergang voortaan per boot dienen te geschieden.

Was ik aanvankelijk van meening, dat voor den dienst aan de overzijde tot Dam van motortractie zou kunnen worden gebruik gemaakt, de heer *Kempees*¹⁾ toonde mij overtuigend aan, dat het bestaande treintje met de daar gestationeerde locomotief nog geruimen tijd den dienst zou kunnen vervullen en zulks op economischer wijze dan ik mij eerst had voorgesteld”.

Een enkele opmerking moge nog worden gemaakt naar aanleiding van de veronderstelling, in bovenaangehaalden brief geuit, dat de spoorweg wellicht

¹⁾ Directeur van Openbare Werken en Verkeer te Paramaribo.

verder zou kunnen worden doorgetrokken, ten einde een verbinding met Brazilië tot stand te brengen. Onderzoekingen in deze richting zijn reeds in voorbereiding.

Het grootste gewicht van een eventueel slagen van dit plan springt terstond in het oog. Het zou toch een zeer belangrijk middel zijn, om het isolement van Suriname te verbreken. Het is immers bekend, dat de directe verbinding met Nederlandsch-Guyana over zeer zeer gebrekkig is, terwijl vele groote scheepvaartlijnen verschillende havens van Brazilië in hun geregeld vaarplan hebben opgenomen. Eveneens zou genoemd land bij een dergelijke „opening” van een gedeelte van zijn onmetelijk binnenland zeer zeker gebaat zijn, terwijl het bovendien het voordeel zou hebben van een korter transport zijner goederen uit dat binnenland naar Noord-Amerika.

Voor Suriname zouden de voordeelen bestaan in de doorvoervrachten en in een herleving van het scheepvaartverkeer. Hoe het ook gaan moge, in ieder geval zouden beide landen veel belang hebben bij een spoorwegverbinding, die het binnenland van Brazilië met de Noordkust van Zuid-Amerika verbindt.

Natuurlijk zijn ten aanzien van dit plan groote voorzichtigheid en degelijk overleg geboden en dient er te worden gewaakt tegen niet doordachte en overhaaste uitvoering, doch dit alles neemt niet weg, dat het alleszins een nauwkeurig onderzoek en ernstige overweging waard is.

Inderdaad zijn de mogelijkheden voor dit Rijksgedebied vele en waar juist in den laatsten tijd ontdekkingen worden gedaan (ijzererts, diamanten e. d.), welke er op schijnen te duiden, dat eerlang de tweede bloeiperiode voor deze streken zal aanbreken, daar zou het — het zij ten overvloede herhaald — onverantwoordelijk wezen, om zonder degelijke gronden, d. i. zoolang niet gebleken is, dat er in het binnenland van Suriname geen enkel winstgevend bedrijf kan worden uitgeoefend, toe te laten, dat een werk als de Koloniale Spoorweg te gronde gaat.

Bloemendaal.

O. E. G. v. LIMBURG STIRUM.

DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL IN 1922.

II. (Slot.)

Het Congres te Rome.

De Nederlandsche Organisatie heeft een werkzaam aandeel gehad in de voorbereiding van het tweede Congres van de Internationale Kamer van Koophandel, dat van 18 tot 25 Maart 1923 te Rome zal worden gehouden.

Het congres wordt ingedeeld in 3 groote groepen omvattende:

- 1e. Financiën;
- 2e. Handel en industrie;
- 3e. Transport.

Oorspronkelijk had de Amerikaansche nationale afdeling voorgesteld, dat op dit Congres alle dagen volledige zittingen zouden worden gehouden. De Amerikanen hadden zulks voorgesteld, omdat op het Congres in 1921 te Londen gehouden, er veel personen waren, die zich beklagden, dat zij de behandeling van onderwerpen, die hun bijzonder interesseerden, niet konden bijwonen wegens gelijktijdige behandeling van verschillende onderwerpen in verschillende secties en omdat de behandeling van speciale onderwerpen in speciale secties de belangstelling voor het Congres van hen, die niet bij zulk een sectie betrokken waren, deed verminderen, aangezien uit den aard der zaak bij sectie- of groepsvergaderingen slechts een beperkt aantal personen direct geïnteresseerd zijn. Daartegenover hebben zowel België als Nederland er sterk op aangedrongen de groepszittingen te behouden. De ervaring te Londen opgedaan was, dat in de sectievergaderingen en in de groepsvergaderingen technische sprekers meer tot hun recht komen, terwijl in de

grootte vergaderingen deze somtijds het veld ruimen voor de meer rhetorisch begaafden. De argumenten, door de Nederlandsche en de Belgische afdeelingen met klem naar voren gebracht, vonden in de Internationale Kamer bijval en de Amerikaansche afdeeling heeft er in berust. Men heeft nu bovendien deze oplossing gevonden, dat, terwijl in Londen verschillende sectievergaderingen gelijktijdig werden gehouden, thans de eene dag groepsvergaderingen zullen worden gehouden en den daarop volgende dag de conclusies der groepsvergaderingen ter discussie aan de algemeene vergadering zullen worden voorgelegd.

Na de openingszitting op Zondag 18 Maart zal den Maandagochtend gewijd zijn aan de groep Transporten en de Maandagmiddag aan de groep Handel en Nijverheid, Dinsdag zullen de onderwerpen van de groep transporten in de Algemeene Vergadering behandeld worden. Woensdagochtend zal weder besteed worden aan de groepsvergadering voor de bespreking van onderwerpen behorende tot handel en nijverheid en Woensdagmiddag aan de groepsvergadering voor Financiën. Donderdag zal besteed worden aan behandeling van amendementen op de statuten en aan behandeling van de onderwerpen voor handel en industrie in Algemeene Vergadering. Vrijdagochtend zal weder een groepsvergadering plaats vinden voor financiën en bijzondere onderwerpen en Zaterdag zal een Algemeene Vergadering plaats hebben voor het onderwerp financiën en voor speciale onderwerpen.

Als onderwerpen van de groep Handel en Industrie zullen behandeld worden in de eerste plaats het vraagstuk van douane-formaliteiten en den handel, als hoedanig hoofdzakelijk behandeld zal worden het programma van de Douaneconferentie, door den Volkenbond belegd tegen October van dit jaar. Voorts zullen besproken worden de vergemakkelijking van de internationale handelsarbitrage, bescherming van den industrieelen eigendom, enkele punten op het gebied van de statistiek en de mogelijkheid om tot een vasten datum van Paschen te geraken.

Bij het onderwerp Transporten zullen ter sprake komen unificatie van handelstermen, het vraagstuk der „flag discrimination”, verbetering van internationaal spoorwegverkeer (beperking van het opont-houd aan de grensstations), paspoortenkwesties, luchtvaart en de mogelijkheid van het terugkeeren tot den voor-oorlogschien toestand voor geregelde lijnen ten aanzien van de afwikkeling der averij-grosse in de haven van aankomst van het schip in plaats van vrijwel uitsluitend te Londen, te New York en in de afscheepplaatsen, zooals in de tegenwoordige cognosementen veelal wordt voorgeschreven.

Voor de groep Financiën zullen besproken worden de exposé's betreffende den economischen en financieelen toestand in verschillende bij de Kamer aangesloten landen, terwijl ook een gedachtenwisseling gewijd zal worden aan de vraagstukken der intergeallieerde schulden, de schadevergoedingen, internationale credieten en wisselkoersen. Als speciale onderwerpen zullen ter sprake komen het wisselrecht en het vraagstuk van vermindering van dubbele belastingen. Voor het eerste vraagstuk deed de organisatie met goed gevolg een beroep op Professor Molengraaff en voor het tweede op Professor Suyling te Utrecht, die resp. voor de voorbesprekingen dezer onderwerpen voor deze kwesties comitévergaderingen te Londen en Parijs voor de Ned. Organisatie met succes hebben bijgewoond.

Er is ten opzichte van het verkrijgen van internationale eenheid van wisselrecht een punt, dat steeds moeilijkheden opleverde, aangezien de meeningen daaromtrent zeer uiteenloopen; bedoeld is n.l. het vraagstuk der fondsbezorging. In dit opzicht werd door Professor Molengraaff op de desbetreffende vóórbespreking te Londen een theorie ontwikkeld, waarbij men wellicht tot overeenstemming zal kunnen komen en welke op het volgende neerkomt: Naar zijn meening

speelt het fonds in het internationale wisselverkeer praktisch slechts een ondergeschikte rol en in ieder geval heeft het slechts belang voor een betrekkelijk klein aantal wissels. Deze stelling wordt door de volgende feiten gemotiveerd. In de eerste plaats is het niet noodzakelijk, dat de trekker, die wel verplicht is fonds te bezorgen, zulks doet vóór den vervalldag van een wissel, immers het fonds kan ook na de betaling door den trekker bezorgd worden, indien de betrokkene bereid is een voorschot aan den trekker te doen. Vervolgens interesseert het fonds niet den houder van een door den betrokkene geaccepteerden wissel. Derhalve, de acceptatie waarborgt de betaling aan den houder. Ook is het fonds geen belang voor den houder van een gedocumenteerden wissel, omdat een zoodanige houder de aan den wissel gehechte documenten als waarborg heeft. Juist in den overzee-handel is de gedocumenteerde wissel het meest gebruikelijk, zoodat in den bij uitstek internationalen handel de kwestie van de provisie haar belang verliest. Ten aanzien van wissels, getrokken van de eene bank op de andere en van wissels, die op rekening getrokken worden, geldt, dezelfde opmerking. Wanneer de trekker in rekening gedebitceerd wordt door den betrokkene die betaald heeft, kan men niet van een eigenlijk fonds spreken. In ieder geval is er geen fonds bezorgd vóór den vervalldag. Ten slotte gaat het niet om de verplichting van den trekker om het fonds te bezorgen, maar veel meer om het recht van den houder op het fonds, maar dit recht zal den trekker onverschillig laten zoolang de wissel op normale wijze circuleert, slechts in het geval, dat de trekker failliet gaat vóór den vervalldag wordt de vraag voor den houder of hij al of niet recht op het fonds heeft van belang. Maar dan komt men op het gebied van het faillissementsrecht van ieder land en Professor Molengraaff komt tot de conclusie, dat men goed zal doen te dien opzichte zich te houden aan de motie, die reeds in 1888 op het congres te Brussel daaromtrent werd genomen.

Het werk voor iedere Groep-vergadering werd voorbereid en wordt ook verder geleid door een Bureau, waarin voor ieder land hoogstens twee deskundigen zitting hebben. Voor Nederland zijn in de Bureau's der groepen aangewezen voor handel en industrie de heeren G. H. Crone, Vice-Voorzitter der Afdeeling Grootbedrijf der Amsterdamsche Kamer van Koophandel, en F. H. Fentener van Vlissingen te Utrecht, voor de groep Transporten de heeren J. van Hasselt, directeur van de Kon. Nederlandsche Stoomboot Maatschappij te Amsterdam en J. C. Veder, lid van de firma Hudig en Veder te Rotterdam en Vice-Voorzitter der Rotterdamsche Kamer van Koophandel en voor de groep Financiën de heeren Mr. P. J. C. Tetrode, Directeur van de Nederlandsche Bank te Amsterdam en W. Westerman, President der Rotterdamsche Bankvereniging. Aangezien de heer Tetrode echter door bijzondere omstandigheden verhinderd is naar Rome te gaan zal in zijn plaats gaan de heer Mr. van Lutterveld, bestuurslid van de Vereniging voor den Effectenhandel te Amsterdam.

Over alle congresonderwerpen zijn meer of minder uitvoerige rapporten door de Nederlandsche Organisatie ingezonden. Het zou te ver voeren om alle bijzonderheden van deze rapporten hier thans te vermelden. Hierbij mag volstaan worden met de mededeeling, dat de Nederlandsche Reedersvereniging, de Kon. Luchtvaart Maatschappij en voor de kwestie der Douaneregeling enkele bij uitstek ook theoretisch deskundige personen op douane- en belastinggebied, met de grootst mogelijke bereidwilligheid de Ned. Organisatie ter zijde hebben gestaan om haar in staat te stellen goed gedocumenteerd op het congres voor den dag te komen.

Het is zeker een voldoening te vernemen, dat verschillende belangrijke groepen door Nederlanders reeds met succes gepresideerd werden. Professor Suyling presideerde o.a. te Parijs voorvergaderingen

inzake dubbele belastingen, de heer Westerman pre- sideerde aldaar de vergadering voor de groep Finan- ciën en de heer Von Hemert, Voorzitter van de Ne- derlandsche Kamer te Parijs, is de Voorzitter der uit- voerende Commissies van het Handelsarbitragehof.

Den Haag, Febr. '23.

J. E. C.

LONDENSCHÉ CORRESPONDENTIE.

Enige vraagstukken met betrekking tot de organisatie van het Britsche Rijk.

Onze Londensche Correspondent schrijft ons d.d. 9 Maart 1923:

Toen de huidige regeering het bewind aanvaardde was een economische Rijksconferentie een van haar programpunten. Sinds de campagne van Chamberlain in 1903 heeft de conservatieve partij nooit de mo- gelijkheid van nauwere economische betrekkingen tus- schen de verschillende deelen van het Rijk uit het oog verloren en de vrees, dat de na-oorlogsche toe- standen op het vasteland van Europa den handel daar- mede gedurende een langen tijd bemoeilijken zouden, is een krachtige prikkel geweest voor het zoeken naar wegen en middelen, om in de overzeesche Domini- ons een nieuwe natie van consumenten van Britsche goederen te doen ontstaan. In dezen en den volgen- den brief zullen vanuit dit gezichtspunt enkele kan- ten van het vraagstuk belicht worden.

Toen de oorlog uitbrak bestond een Staatscommis- sie, die tot taak had een onderzoek in te stellen naar de economische hulpbronnen en mogelijkheden van de zelfbesturende deelen van het Rijk, met inbegrip natuurlijk van hun economische betrekkingen met het moederland. Door een liberale regeering benoemd, was de handelspolitiek met opzet van het onderzoek uit- gesloten. Het slotrapport dezer „Dominions Royal Commission” werd eerst op het einde van 1917 uitge- bracht en draagt daardoor reeds eenige teekenen van den oorlogsgeest. Wij mogen het echter als uitgang- punt nemen.

Het rapport behandelt de volgende kwesties:

10. Grondstoffen. Het bleek, dat ten aanzien van sommige grondstoffen het Rijk practisch gesproken een wereld-monopolie en daarmede een zeer waardevol hulpmiddel bij onderhandelingen bezit. Met betrek- king tot andere grondstoffen is het Rijk ongeveer zelfgenoegzaam. Ten aanzien dezer laatste werd de wenschelijkheid eener betere verdeling uitgesproken. Ten slotte was de Commissie van oordeel, dat ten aanzien dier grondstoffen, waaraan het Rijk een tekort heeft, een systematisch onderzoek, zoowel naar nieuwe bronnen behoort plaats te vinden, gepaard gaande aan betere benutting van den bestaanden voor- raad, als naar mogelijke substituten en de mo- gelijkheid van het voorkomen van verspilling.

20. Emigratie. Het bestaande statistische mate- riaal werd verklaard zeer onvoldoende te zijn, daar ruwe totalen geenerlei nut hebben. De Commissie vestigde de aandacht op de noodzaak de emigratie van vrouwen en kinderen te bevorderen en wees ver- der op de wenschelijkheid eener juiste verdeling van de emigranten in de koloniën, waar gevaar bestaat, dat door concentratie in steden het uiteenloopende aantal mannen en vrouwen, dat deze gebieden be- woont, niet gecorrigeerd wordt.

30. Eenvormigheid in de havenpolitiek. Systema- tisch behoort ernaar gestreefd te worden, dat de ha- vens op de voornaamste handelswegen van het Rijk op zekere minimum diepte gebracht worden, zoodat zij toegankelijk worden voor schepen van een bepaalden minimum diepgang, nl. 33 voet op de Oostelijke route naar Australië en 38 voet op de route Canada—Ver- eenigd Koninkrijk en die naar Australië via Zuid- Afrika en via Panama.

40. De Commissie sprak voorts als haar oordeel uit, dat de beteekenis van groote schepen voor het goedkope goederentransport in het algemeen wordt onderschat. Samenwerking tusschen alle deelen van

het Rijk is noodig om bepaalde havens uit te diepen en het afsluiten van nieuwe mailcontracten behoort aangegrepen te worden als een gelegenheid, nieuwe diensten tusschen de deelen van het Rijk te ontwik- kelen, terwijl overgegaan behoort te worden tot goed- koop vervoer van brieven en periodieken, ook naar andere deelen van het Rijk dan naar Canada en New Foundland.

50. Veel aandacht werd gewijd aan de scheeps- vrachten, die een zwaarder last zijn, naar het oordeel der Commissie, dan douane-rechten. Scheepvaart- lijnen, die mail-contracten hebben afgesloten, behoo- ren tot op zekere hoogte gecontroleerd te worden door enquête-commissies voor monopolies en scheepvaart- conferenties, welke commissies bevoegdheid zullen moeten hebben differentieele vrachttarieven nietig te verklaren. De Commissie was er ook voor de aanspra- kelijkheid der reeders voor nalatigheid tot dwingend recht te maken.

60. De mogelijkheid der ontwikkeling van den handel wordt belemmerd door de onvoldoende uitrus- ting der Londensche haven voor de behandeling van producten uit de Dominions, terwijl de standa- den der vleeschinspectie in het Vereenigd Koninkrijk meer uniform behooren te worden gemaakt dan zij zijn.

70. Verdere uitbreiding van de Rijkstelegraafka- bels is noodzakelijk; in het bijzonder behoort een Atlantische kabel staatseigendom te worden, die aan kan sluiten bij den kabel in den Stillen Oceaan, waar- mede dit reeds het geval is.

80. Meer uniformiteit in de wetgeving inzake patenten, handelsmerken en vennootschappen is wen- schelijk. Een gemeenschappelijk decimaal muntstel- sel behoort te worden ingevoerd, evenals het metrieke stelsel.

90. Ten slotte behoort het oppertoezicht over de zaken, welke alle deelen van het Rijk gemeenschappe- lijk raken, niet te worden toevertrouwd aan de be- staande organisaties, die hiervoor niet geschikt zijn, doch in handen te komen van een Imperial Develop- ment Board, die alle deelen van het Rijk vertegen- woordigt.

Dit programma is voldoende uitgebreid. Met be- trekking tot twee der genoemde punten, nl. de sloop- vaart en de emigratie, zijn belangrijke maatregelen genomen of voorgesteld, doch voor wij ons hiermede kunnen bezighouden moeten wij eerst nagaan de be- teekenis, welke het Rijk als markt voor Britsche goederen heeft.

Sinds de Rijksconferentie van 1917 heeft de Re- geering van dit land het beginsel van preferentie op invoer uit de Koloniën aanvaard en dientengevolge is het wenschelijk de ontwikkeling sinds het einde van den oorlog na te gaan. Opgemerkt dient te wor- den, dat, strikt genomen, voor- en na-oorlogsche sta- tistieken niet vergelijkbaar zijn, want Egypte werd tot 1915 als een vreemd land beschouwd en daarna in het Rijksverband opgenomen. In de volgende cijfers is Egypte buiten beschouwing gelaten, zoowel ter wille van de vergelijkbaarheid, als wegens het feit, dat de betrekkingen tusschen dit land en de rest van het Rijk in de naaste toekomst wel wijzigingen zullen ondergaan.

	1913	1920	1921	1922
Invoer uit: mill. £stg.				
Britsche Rijk	191.5	490.6	303.9	286.9
Vreemde landen.....	577.2	1442.0	781.6	717.0
Totaal	768.7	1932.6	1085.5	1003.9
Percentage uit de deelen van het Rijk	25 %	25.4 %	28 %	28 %
Uitvoer naar:				
Britsche Rijk	195.3	457.9	279.7	270.2
Vreemde landen.....	329.9	876.6	423.7	450.3
Totaal	525.2	1334.5	703.4	720.5
Percentage naar de deelen van het Rijk	37.2 %	34.3 %	39.8 %	37.6 %

Indien wij de zeer belangrijke veranderingen, welke de wereldoorlog sinds 1913 te zien heeft gegeven, in

aanmerking nemen, dan is de stabiliteit van deze cijfers niet weinig opmerkelijk. De absolute stijging wordt natuurlijk beïnvloed door het al dan niet opnemen van Egypte in de gebieden, die samen het Rijk vormen, maar veel verschil maakt dit bij deze enorme cijfers niet uit. De conclusie, welke eruit getrokken kan worden, is duidelijk, dat de economische krachten, die den wereldhandel beheerschen, min of meer onafhankelijk van gevoelskwesities en van politiek ingrijpen zijn.

Totalen van dezen aard zijn misleidend, in zoverre zij geen rekening houden met den handel per hoofd der bevolking. Indien zij vanuit dit gezichtspunt beschouwd worden is de koopkracht van de zelfbesturende deelen van het Rijk zeker zeer groot. Het Empire Settlement Committee wijst er in zijn laatste rapport op, dat per hoofd der blanke bevolking de waarde der geconsumeerde Britsche exportartikelen was: Australië £ 8.7.1, Canada £ 2.3.6, New Foundland £ 1.5.1, Nieuw-Zeeland £ 12.0.2, terwijl het in de Vereenigde Staten slechts £ 0.9.3 bedroeg, in Frankrijk £ 1.2.7 en in Europa £ 0.10.2. Het Rijk geeft een gemiddelde van £ 5.1.1, voor zover het bovengenoemde landen betreft.

Teveel nadruk kan natuurlijk op deze cijfers gelegd worden, wanneer zij worden aangewend als argument ten gunste van den handel tusschen de deelen van het Rijk als zoodanig. De reden, waarom van deze groote invoercijfers melding wordt gemaakt heeft natuurlijk minder te doen met de politieke oriëntteering der dominions, dan met den trap van economische ontwikkeling, welke zij bereikt hebben en hun geographische ligging. Aldus schijnt het feit, dat Canada grenst aan het gebied der Vereenigde Staten, zeer duidelijk een uitwerking gehad te hebben op den directen handel tusschen deze twee. Het is bovendien duidelijk, dat de handel per hoofd tusschen een industrieel en een agrarisch land waarschijnlijk grooter is, dan tusschen twee van de eerste soort.

Het is onmogelijk in dit verband het directe belang van de koloniale preferenties te bespreken. Het systeem van voorkeurrechten is bij elk der dominions verschillend en bovendien blijkt uit het algemeen niveau der preferentiele rechten, vergeleken met die, geheven van producten uit vreemde landen, niet alles. Ook van belang is het absolute niveau van het recht. De Britsche fabrikant heeft er geenerlei voordeel van, indien zijn preferentie boven een vreemden fabrikant vermeerderd wordt indien tezelfdertijd de rechten, die den binnenlandsche producent beschermen, ook de hoogte in gaan.

In één opzicht is er sinds den oorlog een poging gedaan om de positie van den handel te vergemakkelijken. In de maanden Februari en Maart 1921 vond er een „Imperial Customs Conference” plaats, waarop alle deelen van het Rijk waren vertegenwoordigd en die een belangwekkend rapport het licht deed zien (Cmd. No. 1231; 1921). De conferentie had succes met het samenstellen van een uniform waardecertificaat en een certificaat van oorsprong, doch toen de taak ter hand werd genomen een uniform waardebegrip voor douanedoeleinden uit te werken kon zij slechts ten deele slagen. Het bleek onmogelijk op de volgende punten eenige aanbeveling te doen: de behandeling van de emballage bij het heffen van rechten; het opnemen of uitsluiten van commissies en dergelijke kosten in de binnenlandsche waarde, de behandeling der rechten als deel van de waarde der goederen en het in- of uitsluiten van de binnenlandsche doorvoerkosten. Een behoorlijke mate van eenvoudigheid werd ten aanzien van de voorwaarden bereikt, waaronder preferentiele rechten zouden kunnen worden verkregen en ten aanzien van de definities, gebruikt in verband met grondstoffen, berekening van productiekosten, e.d.

Belangrijk was de aanbeveling der commissie, dat zelfs waar de grondstof niet afkomstig was uit het

Rijk en de waarde van den Britschen arbeid hieraan toegevoegd geen 25 pCt. van het totaal (de gewone verhouding gevraagd door de Dominions) bedroeg, toch voorkeur zou worden verleend, mits het geheele beweringsproces in het Vereenigd Koninkrijk had plaats gevonden.

Terwijl dus aangenomen mag worden, dat in de toekomst, zooals in het verleden, de beslissing inzake den omvang der preferentie in de verschillende deelen van het Rijk uiteen zal loopen, zal de techniek van het systeem der voorkeurrechten meer eenvoudigheid gaan vertoonen. (Slot volgt.)

Rectificatie. — In het eerste deel van het artikel „De Nederlandsche Katoenindustrie in 1922” staat onderaan pagina 183 als uitvoer van katoenen manufacturen uit Engeland in de jaren 1919/20 tot 1921/22 resp. 4.564.000, 3.033.000 en 3.809.000 yards. Bovenaan pagina 184 vindt men voor 1912/13 en 1913/14 7.160.000 en 6.681.000 yards. Deze cijfers moeten zijn: 4.564, 3.033, 3.809, 7.160 en 6.681 *millioen* yards.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. —

Datum	Algemeen index-cijfer van „the Economist”	Gem. pondenkers over de afg. maand	Herleid algemeen index-cijfer
1 Januari 1914.....	119,2	12,11 ³ / ₄	119,6
1 Januari 1919.....	277,0	11,19	256,6
1 Januari 1921.....	269,3	11,31	252,1
1 Januari 1922.....	198,0	11,42	187,2
Einde Februari 1922...	193,6	11,61	186,1
„ Maart „	195,3	11,54	186,5
„ April „	194,8	11,63	187,5
„ Mei „	198,7	11,51	189,3
„ Juni „	199,5	11,49	189,8
„ Juli „	199,8	11,47	189,7
„ Augustus „	193,5	11,49	184,-
„ September „	190,4	11,44 ¹ / ₂	180,4
„ October „	193,6	11,39	182,5
„ November „	194,7	11,40 ¹ / ₂	183,8
„ December „	193,8	11,55 ¹ / ₂	185,3
„ Januari 1923....	196,5	11,75 ³ / ₄	191,2
„ Februari „	200,1	11,85	196,3

De maand Februari heeft een sterke stijging van de groothandelsprijzen gebracht, voornamelijk van kolen, ijzer en staal en andere metalen. Dit is een voortzetting van de beweging, welke in Januari inzette tengevolge van de Ruhrbezetting en de plotseling toegenomen vraag naar deze artikelen. Het indexcijfer is hierdoor met 78 punten gestegen tot 4402, een cijfer dat sedert November 1921 niet meer is bereikt. Einde Juli 1922 werd een totaal bereikt 6 punten lager dan dat van nu.

Hieronder laten wij de gebruikelijke — aan „The Economist” ontleende — tabel volgen:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen index-cijfer
Basis (gemidd. 1901—5) . .	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Juli 1914	565 ¹ / ₂	345	616	471 ¹ / ₂	551	2549	115,9
1 Januari 1919	1303	782 ¹ / ₂	1805 ¹ / ₂	816	1337	6094	277,0
1 Januari 1921	1344	805	1284	1216	1275	5924	269,3
1 Januari 1922	921 ¹ / ₂	636	1106	762	931 ¹ / ₂	4357	198,0
Einde Feb. 1922	948	640 ¹ / ₂	1037 ¹ / ₂	696 ¹ / ₂	936 ¹ / ₂	4259	193,6
„ Mrt. „	980	687	1038	700	892	4297	195,3
„ April „	1008 ¹ / ₂	667	1010	709 ¹ / ₂	890	4285	194,8
„ Mei „	1040 ¹ / ₂	657	1079	710 ¹ / ₂	885	4372	198,7
„ Juni „	1000 ¹ / ₂	676 ¹ / ₂	1135	690	887	4389	199,5
„ Juli „	994 ¹ / ₂	669	1120	712 ¹ / ₂	900	4396	199,8
„ Aug. „	880 ¹ / ₂	674	1123 ¹ / ₂	691 ¹ / ₂	887 ¹ / ₂	4257	193,5
„ Sept. „	873 ¹ / ₂	682 ¹ / ₂	1116	699	818	4189	190,4
„ Oct. „	885	700	1150	712	813	4260	193,6
„ Nov. „	864	703	1200 ¹ / ₂	704 ¹ / ₂	811	4283	194,7
„ Dec. „	861	706	1184 ¹ / ₂	705	807 ¹ / ₂	4264	193,8
„ Jan. 1923	860	711 ¹ / ₂	1205 ¹ / ₂	739	808	4324	196,5
„ Febr. „	847 ¹ / ₂	746	1201	797 ¹ / ₂	810	4402	200,1

Zooals blijkt stegen de delfstoffen met 58¹/₂ punt, terwijl de tweede groep der voedingsmiddelen met

34½ punt toenam. Deze laatste stijging is practisch geheel ontstaan door een verhooging der suikerprijzen, tengevolge van marktspeculaties, welke in Amerika zijn begonnen. De eerste groep der voedingsmiddelen sluit lager door een kleine daling der granen. Ook de weefstoffen sluiten lager, hoewel de bewegingen in de samenstellende deelen van deze groep onregelmatig waren. Amerikaansche katoen was iets hooger, maar Egyptische katoen en katoenen stoffen konden dalen; katoenen garens onveranderd. Na de toegenomen vraag in Januari ging de katoenmarkt gedurende de afgelopen maand weer merkbaar achteruit. Van de delfstoffen stegen vooral stoomkolen, hoewel ook de ijzer- en staalnoteringen hooger waren. Na een voortdurende stijging gedurende de geheele afgelopen maand monteerden tinprijzen op den laatsten dag plotseling zeer sterk. De voornaamste oorzaak hiervan is de sterk toegenomen consumptie zonder enig vooruitzicht van grooter productie gedurende de eerstkomende tijden. Amerika koopt veel en men verwacht dat de vraag van daar in de eerstkomende maanden nog zal toenemen. In 1922 bedroeg de netto-vermindering der voorraden 14000 ton en de zichtbare reserves zijn op het oogenblik klein. Ook koper en lood gerezen. De veranderingen in de diversengroep waren klein en onbelangrijk.

Het indexcijfer der groothandelsprijzen is thans tot 71.6 pCt. boven den stand van 1914 gestegen, zooals ook blijkt uit onderstaande tabel.

Data	Granen en olesch	Anderen voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: ollen, hout, rubber, enz.	Totaal
1 Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
1 Januari 1919....	226	222	293	186	241	236
1 Januari 1921....	233	229	209	261	230	231
1 Januari 1922....	159	180	180	164	168	170
Einde Febr. 1922....	164	182	168	150	169	166
„ Maart „	169	195	168	151	161	167
„ April „	174	189	164	152	160	167
„ Mei „	180	186	175	153	159	170
„ Juni „	174	192	184	149	160	171
„ Juli „	172	190	181	153	163	171
„ Aug. „	153	192	183	149	160	166
„ Sept. „	151	194	181	150	148	163,5
„ Oct. „	153	199	188	154	147	166,2
„ Nov. „	150	200	195	152	148	167,0
„ Dec. „	149	200	193	152	146	166,2
„ Jan. 1923....	149	201	196	159	146	168,6
„ Febr. „	146	211	195	172	146	171,6

De eerste groep der voedingsmiddelen en de diver-

sengroep zijn het minst gestegen. De tweede groep der voedingsmiddelen staat evenwel 111 pCt. boven den basisstand, terwijl de delfstoffen thans de gemiddelde verhooging bereikt hebben.

Chronologisch overzicht van de verlageningen, welke de tarieven voor het vervoer van goederen over de Nederlandsche Spoorwegen sinds Juni 1921 hebben ondergaan. I — Herhaaldelijk zijn in de afgelopen maanden in de dagbladen berichten verschenen omtrent vrachtverlageningen bij de Nederlandsche Spoorwegen. Hieronder volgt nu het eerste deel eener lijst (zie Tabel II), welke ongeveer alle verlageningen sinds Juni 1921 bevat, en die in staat stelt na te gaan, welk een omvang deze in totaal reeds hebben aangenomen. In de toelichtingen zijn de vrachtverlageningen nader omschreven.

Vooraf zijn echter enkele gegevens omtrent vrachtprijzen opgenomen, die de gelegenheid bieden de financieele beteekenis der verlageningen nader onder de oogen te zien. (Zie Tabel I).

Ter verduidelijking zij opgemerkt, dat de goederen bij kleine hoeveelheden worden bevracht volgens de algemeene stukgoedklasse (behoudens in enkele gevallen, waar de nog lagere zogenaamde uitzonderingsstukgoedklasse is toe te passen, welke echter, om verwarring te voorkomen, in tabel I maar weggelaten is), tenzij een bevrachting als wagenlading goedkoop uitkomt.

Bij de beoordeeling of de bevrachting als wagenlading voordeliger is, dient in 't oog te worden gehouden, dat voor wagenladingen een minimumgewicht wordt berekend en wel:

van tenminste 5000 KG. voor goederen, die tot Klasse A of B behooren;

van tenminste 10.000 KG. voor goederen, die tot Klasse C behooren.

Welke Klasse voor de wagenladingen is toe te passen blijkt uit het goederentarieef. Hierin is nl. een classificatie opgenomen, die de goederen indeelt in goederen van Klasse A, B en C, terwijl tevens is aangegeven het eventueel in aanmerking komend Speciaaltarief; de niet in de classificatie genoemde goederen vallen alle in klasse A. In 't algemeen behooren de waardevolle artikelen tot klasse A, de minder waardevolle tot klasse B, en grondstoffen e. d. g. tot klasse C of tot de Speciale tarieven. Evenwel bestaan talrijke uitzonderingen op dezen regel, want ook andere factoren, economische belangen en commercieele overwegingen, spelen een belangrijke rol bij de rangschikking der goederen in die classificatie.

TABEL I.

Vrachtprijzen op enkele afstanden voor vrachtgoed van het normaal tarief en van sommige Speciale-tarieven.
Vrachtprijzen voor het vervoer als vrachtgoed per 1000 KG. in guldens.

Afstand in Kilometers	Normaal tarief.				Speciaal-Tarief No. 1 (mest) 1 Januari 1923	Speciaal-Tarief No. 2 (steenen, aarde kalk)	Speciaal tarief No. 3 steenkolen, cokes			Speciaal-Tarief No. 10 graan veevoeder enz.	Speciaal-Tarief No. 12 voor steenkolen.
	Algemeene stukgoed-klasse.	Wagen ladingen klasse A.	Wagen ladingen klasse B.	Wagen ladingen klasse C.			bij minstens 10.000 KG.	bij minstens 45.000 KG.	bij minstens 100.000 KG.		
10	2.70	1.80	1.70	1.60	1.04	1.10	1.22	1.22	1.22	1.30	1.22
25	4.20	2.80	2.60	2.20	1.44	1.40	1.75	1.75	1.75	1.80	1.75
50	6.70	4.50	4.—	3.30	2.16	2.20	2.62	2.62	2.62	2.70	2.62
100	10.50	7.30	6.20	4.50	2.88	3.33	3.50	3.23	3.23	3.60	3.50
150	14.20	10.10	8.50	5.60	3.60	4.13	3.80	3.51	3.23	4.50	4.37
200	16.70	12.30	9.60	6.70	4.32	4.93	4.10	3.79	3.48	5.40	5.25
250	19.20	14.60	10.70	7.80	5.04	5.73	4.40	4.07	3.74	6.30	6.12
300	20.50	15.70	11.80	9.—	5.76	6.53	4.70	4.34	3.99	7.20	7.—
400	23.—	18.—	14.10	11.20	7.20	8.13	5.30	4.90	4.50	9.—	8.75

De goederen van deze Speciale-tarieven zouden, indien geen Speciale-tarieven bestonden, volgens klasse C. worden bevracht. De vrachtprijzen zijn dus, ter bepaling van de vrachtreductie op het normaal tarief, te vergelijken met de prijzen van klasse C.

TABEL II.

LIJST DER VRACHTVERLAGINGEN SINDS JUNI 1921.

Datum.	Omschrijving.	Toelichting.
1921		
29 Juni	Wagenladingen ijsgoederen te bevrachten tegen het dubbele der betrekkelijke wagenladingsklasse.	Wagenladingen, behoorende tot Klasse B en C, werden bevracht tegen het dubbel van de duurdere Klasse A, nu dus, al naar gelang de goederen zijn gerangschikt in Klasse A, B of C, tegen het dubbel van Klasse A, B of C.
24 Augustus	Stroo in geperste colli wordt opgenomen in Klasse C.	Verlaging van Klasse B tot Klasse C.
24 Augustus	Staangeld voor wagens steenkolen en andere brandstoffen ad / 1,— per uur en per wagen opgeheven.	Daarvoor in de plaats getreden is het gewone staangeld ad: / 0.36 voor de eerste 24 uur } per uur / 0.48 „ „ tweede 24 „ } en / 0.60 „ „ verdere 24 „ } per wagen. Minimum / 1.80 per wagen. Hierbij zij opgemerkt, dat het gewone staangeld (dus ook voor steenkolen enz.) 1 Januari 1923 verlaagd is tot: / 0.30 voor de eerste 24 uur } per uur en / 0.50 voor elke verdere 24 uur } per wagen. Minimum / 1,50 per wagen.
1 September	Invoering Speciaaltarief No. 7 als <i>ijlgoed</i> : 1°. voor verse mosselen; 2°. voor visch, melk en gist; 3°. voor verse groenten en vruchten. Voor <i>verdere</i> verlaging: 1°. van de vrachtprijzen voor mosselen zie 1 Mei 1922; 2°. van melk zie onder 13 Dec. 1922 (invoering van Speciaaltar. No. 18); 3°. van verse groenten en vruchten, zie onder 1 September 1922.	Geeft voor alle drie genoemde categorieën goederen 1½-voudige stukgoedvracht, in plaats van de dubbele (de dubbele stukgoedvracht is namelijk de normale ijlstukgoedvracht). Reductie voor wagenladingen verleend, bedraagt: voor <i>visch, melk en gist</i> : 1½-voudige Klasse A, inplaats van dubbel Klasse A. voor <i>mosselen</i> : 1½-voudige Klasse A inplaats van dubbel Klasse B. voor <i>groenten en vruchten</i> : bij zendingen van minstens 5000 KG.: 1½-voudige Klasse A, inplaats van dubbel Klasse B; bij zendingen van minstens 10.000 KG.: 1½-voudige Klasse A, voor zoover deze bevrachtingswijze goedkooper is dan dubbel Klasse C.
1 December	Invoering van de Speciale-Tarieven Nos. 8 en 9.	Speciaaltarief No. 8 (manufacturen en nieuwe juten zakken) geeft van stations in Twente naar Rotterdam (voor uitvoer over zee) en Speciaaltarief No. 9 (Afval van Jute, Katoen enz.) geeft van Rotterdam naar Twente dezelfde prijzen als tusschen Amsterdam en Twente bestaan.
14 December	Voor een heele reeks goederen (Aardappelmeel, Arrowroot, Boekweitgort, Cement, Gips, Gort, Gortemout enz.) wordt het vervoer in <i>gesloten</i> materieel ambtshalve gegeven.	Indien voorheen voor deze goederen door afzender uitdrukkelijk gesloten wagens werden gevraagd, werd Klasse A (bij wagenladingen van 5000 KG.) en Klasse B (bij minstens 10.000 KG.) toegepast. Thans komt Klasse B (bij 5000 KG.) en Klasse C (bij 10.000 KG.) in aanmerking.
1922		
5 April	Zendingen kunstmeststoffen uit het buitenland in gesloten wagens, zijn steeds te bevrachten, alsof dit materieel ambtshalve is verstrekt.	Blijkt uit de vrachtbrieven of andere documenten, dat gesloten materieel op verzoek van afzenders is verstrekt, dan was Klasse B verschuldigd. Nu evenwel Barème A van Speciaaltarief No. 1 (dat nog vrij wat lager is dan Klasse C.)
1 Mei	Invoering van het 2e Vervolg op het IJl- en Vrachtgoederentarief, Deel II, bevattende o.m.: minimum-gewicht van 30 KG. voor stukgoed. Minimum-vracht ijlgood ad / 0.60. Minimum vracht voor vrachtgoed ad / 0.40. Nieuw Speciaaltarief No. 1 (Mest). Nieuw Speciaaltarief No. 2 (Aarde, kalk, steen enz.) Nieuw Speciaaltarief No. 3 (Steenkolen, cokes). In Speciaaltarief No. 7 wordt voor <i>mosselen</i> de enkelvoudige stukgoedvracht en enkelvoudige wagenladingsklasse A ingevoerd. Speciaaltarief 7a (mosselen en visch als ijlgood) voor export over land. Speciaaltarief 7b (visch als vrachtgoed) voor export over land. Speciaaltarief 10 (Chinaboonen, Granen, Peulvruchten, Veevoeder enz.) Speciaaltarief No. 11. (Goederen van allerlei aard) van en naar Amsterdam naar en van België of achtergelegen landen via Eysden (grens) en Valkenswaard (grens), die over zee via Amsterdam uit- of ingevoerd worden.	Was tot dusverre 50 KG. Was tot dusverre / 1,—. Was tot dusverre / 0,60. Verlaging van ± 20 % op Klasse C. Verlaging van ± 25 % op Klasse C. Op lage afstanden, tot 100 KM., niet veel reductie; op hooge afstanden: tot ± 50 % op Klasse C. Was tot dusverre (zie onder 1 September 1921) 1½-voudige stukgoedvracht resp. 1½-voudige Klasse A. { ± 60 % reductie op de normale ijlgoodprijzen voor schaal- en schelpdieren. ± 40 % reductie op de normale ijlgoodprijzen voor visch. { 20 % reductie op de algemeene stukgoedklasse voor stukgoed en 20 % reductie op Klasse A voor wagenladingen. 20 % reductie op Klasse C. De prijzen van Rotterdam overgebracht op Amsterdam.
15 Mei	Invoering tijdelijk Speciaaltarief No. 7c voor visch (als ijlgood en vrachtgoed) van IJmuiden naar Amsterdam, Hoek van Holland en Rotterdam voor uitvoer over zee. (Geldt nog steeds).	Geeft nog 20 % reductie op de prijzen van Speciaaltarief 7a en 7b, dus ± 50 % op de normale ijlgoodprijzen en ± 36 % op de normale vrachtgoedprijzen.

Datum.	Omschrijving.	Toelichting.
1922		
15 Mei	Tijdelijke verlaging op de vrachtprijzen voor visch bij uitvoer over land (geldt nog steeds).	Geeft nog 20 % reductie op de vrachten van Speciale Tarieven Nos. 7a en 7b: dus voor mosselen $\pm 70\%$ } op de normale voor visch $\pm 50\%$ } ijlgoedprijzen voor visch, als vrachtg. verzonden, $\pm 36\%$ op de norm. vrachtgoedpr. Verlaging voor deze relaties van Klasse C tot Speciaaltarief No. 12.
7 Juni	In Speciaaltarief No. 12 (Steenkool) worden de Belgisch-Nederlandsche grenspunten opgenomen.	
14 Juni	Invoering Speciaaltarief No. 13 voor beetwortelen.	Reductie van f 1,— per 1000 KG. op de prijzen van Klasse C.
9 Augustus	Indien een wagenlading verse en ingemaakte groenten voor minstens de helft uit <i>verse</i> groenten bestaat, is een wagen met dekkleed, of een gesloten wagen, steeds als ambtshalve verstrekt te beschouwen. <i>Ingemaakte</i> groenten tevens in Klasse C opgenomen.	Voorheen zou bij, door afzender aangevraagd vervoer in gesloten wagens, Klasse A en bij aangevraagd vervoer op wagens met dekkleed, Klasse B + dekkleedenhuur ad minstens f 2,50 per kleed worden berekend. Door nevenstaanden maatregel en door detariëring van de ingemaakte groenten van Klasse B naar Klasse C, is nu steeds Klasse C verschuldigd.
18 Augustus	Invoering van een Speciaaltarief No. 3 voor beladen meubel- en verhuiswagens.	In de plaats van het dure rij- en voertuigentarief worden nu geheven vrachten, die op lage afstanden even lager zijn dan 5000 KG. Klasse B en op hogere afstanden ongeveer gelijk met die voor 5000 KG. Klasse A.
23 Augustus	Invoering Speciaaltarief No. 15, voor natte pulp als retourlading van de suikerfabrieken.	• Reductie van f 1,25 per 1000 KG. op Klasse C.
1 September	In Speciaaltarief No. 7 wordt voor Groenten enz., de $1\frac{1}{2}$ voudige vracht van Klasse B (bij wagenladingen van minstens 5000 KG.) resp. de $1\frac{1}{2}$ -voudige vracht van Klasse C (bij wagenladingen van minstens 10.000 KG.) in rekening gebracht.	Beteekent voor zendingen van 5000 KG. verlaging van $1\frac{1}{2}$ -voudig Klasse A tot $1\frac{1}{2}$ -voudig Klasse B; voor zendingen van 10.000 KG. verlaging van dubbel Klasse C tot $1\frac{1}{2}$ -voudig Klasse C.
1 September	In Speciaaltarief No. 10 worden nog opgenomen de artikelen: Aardappelen verse; Kool (ook bloemkool), Koolrapen, Kroot, Uien en verse wortelen.	Verlaging voor deze artikelen van Klasse C, tot Speciaaltarief No. 10.
1 September	Invoering van Speciaaltarief No. 16 voor groenten en vruchten van allerlei aard naar het Buitenland.	Voor ijlgoed is de reductie: als stukgoed: 40 % op het dubbele van de Algemeene Stukgoedklasse. als wagenlading: 40 % op het dubbele van Klasse B (bij minstens 5000 KG.). 40 % op het dubbele van Klasse C (bij minstens 10.000 KG.) (N.B. de <i>dubbele</i> vracht is namelijk de normale ijlgoodvracht.) Voor vrachtgoed zijn de reductie's: als stukgoed: 30 % op de Algemeene Stukgoedklasse. als wagenlading: 30 % op Klasse B (bij 5000 KG.) en $\pm 36\%$ op Klasse C (bij 10.000 KG.)
20 September	Voor groenten en verse vruchten is Klasse C reeds van toepassing bij 5000 KG. per gebruikten wagen.	Beteekent voor zendingen van 5000 KG. af tot ± 10.000 KG. een verlaging van Klasse B tot Klasse C. (De regel is namelijk, dat Klasse C eerst van toepassing is voor zendingen van minstens 10.000 KG. per wagen).
11. October	Niet volumineuze emballage wordt bij terugzending of ledige opzending ter belading, bevracht tegen de <i>helft</i> van het werkelijk gewicht.	Was tot dusverre tegen het werkelijk gewicht, zoodat een verlaging van $\pm 50\%$ wordt gegeven.
18 October	Betonartikelen van allerlei aard (ook gewapend beton) worden opgenomen in Speciaaltarief No. 2.	Beteekent voor tal van betonartikelen verlaging van Klasse C tot Speciaaltarief No. 2.
1 November	Invoering Speciaaltarief No. 17 voor hout uit Nederlandsche bosschen.	Is een vrachtverlaging van 20 % op de normale vrachtprijzen nl.: als stukgoed: 20 % op de Algem. Stukgoedklasse; als wagenlading: 20 % op Klasse B bij minstens 5000 KG.; 20 % op Klasse C bij minstens 10.000 KG. per wagen. Hiermede wordt een reductie van 15 % verleend.
10 November	Invoering van Speciaaltarief No. 4 voor groot en klein vee tusschen Leeuwarden en Nieuwerkerk resp. Rotterdam.	
22 November	Afhaal- en bestelloon van voorwerpen zwaarder dan 300 KG. wordt gebracht op het <i>anderhalf</i> -voudige van het gewone loon.	Was tot dusverre het <i>dubbele</i> van het gewone loon. Is dus 25 % verlaging.
29 November	Hoogtemaat van rundvee, dat als klein vee wordt bevracht, is gebracht op 1.20 M.	Was tot dusverre 1 M. zoodat voor dieren van 1 M.—1.20 M. hoogte thans ook de goedkoopere vrachtprijzen voor klein vee in aanmerking komen.
6 December	Speciaaltarief A voor verse visch als bestelgoed ingevoerd.	$\pm 20\%$ reductie op de bestelgoedprijzen gewoon en snelvervoer.
11 December	Indien voor goederen, volgens het tarief op open wagens te vervoeren, <i>gesloten</i> materieel door den afzender wordt gevraagd, is 10% verhooging verschuldigd boven de gewone vracht van de betreffende wagenladingsklasse (B of C) of van het betreffende Speciaaltarief.	Voordien werd toegepast voor goederen: van Klasse B: de prijzen van Klasse A. van Klasse C: bij 5000 KG.; de prijzen van Klasse A; bij 10.000 KG.: de prijzen van Klasse B. Bij toepassing van de Speciale-tarieven in den regel: de prijzen van Klasse A bij 5000 KG. de prijzen van Klasse B bij 10.000 KG.

Datum.	Omschrijving.	Toelichting.
1922		
13 December	Invoering Speciaaltarief No. 18 als ijgoed van melk en karnemelk.	Betekent 40 % reductie op de dubbele prijzen van de Algemeene Stukgoedklasse en de dubbele prijzen van Klasse A.
20 December	Invoering van Speciaaltarief No. 19 voor Vlas van Vlasafval van verschillende stations in Friesland en Groningen naar de Belgisch-Nederlandsche grenspunten.	Reductie: voor vlas: Klasse C in plaats van Klasse B. voor vlasafval: Speciaaltarief No. 10 in plaats van Klasse C.
1923		
1 Januari	De loonen voor afhalen en bestellen verlaagd.	

Voor den omvang hiervan zie onderstaande en nevenstaande voorbeelden:

Vergelijking.

1°. tusschen de vorige en tegenwoordige afhaal- en bestelloonen voor IJl- en Vrachtgoederen te Amsterdam.

Gewicht in KG.	vóór 1 Jan. 1923	thans
1-50	f 0,65	f 0,40
100	„ 0,65	„ 0,50
200	„ 1,20	„ 1,—
300	„ 1,50	„ 1,20
400	„ 2,—	„ 1,60
500	„ 2,50	„ 2,—

2°. tusschen de vorige en tegenwoordige afhaalloonen voor bestelgoederen te Amsterdam.

Gewicht in KG.	vóór 1 Jan. 1923	thans
1-10	f 0,35	f 0,10
15	„ 0,35	„ 0,15
25	„ 0,35	„ 0,20
50	„ 0,65	„ 0,40
100	„ 0,65	„ 0,50
200	„ 1,20	„ 1,—
300	„ 1,50	„ 1,20
400	„ 2,—	„ 1,60
500	„ 2,50	„ 2,—

MAANDCIJFERS.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

JANUARI	1921	1922	1923
Inlagen	f 12.788.203	f 10.800.336	f 11.273.266
Terugbetalingen ..	„ 10.555.621	„ 8.704.560	„ 11.596.048
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 263.527.655	„ 278.743.037	„ 290.576.698
Nom. bedr. der uitst. staa/sschuldboekjes op ultimo	„ 37.986.400	„ 44.756.450	„ 45.086.750
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	17.417	13.074	14.177
Aantal geheel afbetaald	8.609	7.547	8.295
Aantal in omloop op ultimo	1.900.222	1.925.779	1.944.048

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was deze week weder zeer weinig bewogen. De omzetten waren vrij groot, beter dan de vorige week. Ook dollars waren stationnair, echter met geringere omzetten. Parijs en België waren flauw. De schommelingen bleven echter eveneens vrij beperkt. De eenige beweging van belang was voor de Marken. Woensdag ontstond plotseling een groote vraag, die weliswaar door afgiften van de Reichsbank beperkt werd, maar die den koers toch een oogenblik op 0.0130 bracht. Daarna trad weder een kleine daling in en was de Reichsbank den toestand blijkbaar weder meester. Althans de koers bleef verder op 0.0121 à 0.0122 Skandinavië was weder flauw. Vooral Christiania liep sterk terug. Zwitserland in het begin der week aangeboden, verder vrij stabiel. Ook Buenos Aires en Batavia vrijwel onveranderd.

13 Maart 1923.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22
Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 18 Juli '22	Bk. v. Noorw. . 5 17 Aug. '22
{ Vrsch. in R.C. 5 18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 3 13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5 1/2 22 Jan. '23
Duitsche Rijksbk. 12 18 Jan. '23	Bank v. Spanje 5 1/2 18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5 1/2 22 Feb. '23	Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 8 2 Sept. '22	F. Res. Bk. N.Y. 4 1/2 23 Feb. '23
Nat. Bk. v. Denem. 5 25 Apr. '21	Javaasche Bank 3 1/2 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
10 Maart '23	3	2 1/2	2 1/2	4-5/8	—	5 1/2 - 5 3/4 ¹
5-10 M. '23	3-3/4	2 1/2 - 3 1/2	2 3/8 - 1/2	4-5/8	—	4 1/2 - 5 1/4
26 F.-3 M. '23	3 1/2 - 3/8	3 1/2 - 4	2 3/8	4-5/8	—	4 1/2 - 5 1/4
19-24 F. '23	3 1/2 - 3/8	3 1/2 - 1/2	2 3/8 - 1/2	4-5/8	—	4 1/2 - 6 1/4
6-11 M. '22	4 1/2 - 3/8	4-4 1/2	3 1/2 - 3/8	4-5/8	—	3-5
7-12 M. '21	4 1/8	4-5	6 1/2 - 3/8	4-5/8	—	6-7
20-24 Juli '14	3 1/2 - 3/10	2 1/2 - 3/4	2 1/2 - 3/4	2 1/2 - 1/2	2 1/2	5 1/2 - 7 1/2

¹) Noteering van 9 Maart.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ¹⁾	Parijs ¹⁾	Berlijn ¹⁾	Weenen ¹⁾	Brussel ^{**)}	New York ^{**)}
5 Mrt. 1923 ..	11.89 1/2	15.47 1/2	0.0111 1/2	0.0035 1/2	13.46 1/2	2.52 1/2
6 " 1923 ..	11.89 3/8	15.45	0.0113	0.0035 1/2	13.47 1/2	2.53 1/4
7 " 1923 ..	11.89 5/8	15.35	0.0122 1/2	0.0036	13.36	2.53 1/4
8 " 1923 ..	11.89 3/4	15.30	0.0122	0.0035 1/2	13.25	2.53 1/8
9 " 1923 ..	11.89 3/4	15.25	0.0121 1/2	0.0035 1/2	13.17 1/2	2.52 1/8
10 " 1923 ..	11.89 3/4	15.27 1/2	0.0121 1/2	0.0036	—	—
Laagste d. w. ¹⁾	11.89	15.17 1/2	0.0111	0.0035	13.05	2.52 1/2
Hoogste " " ¹⁾	11.90 1/2	15.50	0.0130	0.0038	13.57 1/2	2.53 3/8
3 Mrt. 1923 ..	11.89 1/2	15.35	0.0112	0.0035 1/2	13.46 1/2	2.52 1/2
24 Febr. 1923 ..	11.88 1/2	15.25	0.0111	0.0035 1/2	13.47 1/2	2.52 1/2
Muntpariteit ..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

¹⁾ Noteering te Amsterdam. ^{**)} Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

²⁾ Noteering van 2 Maart ^{*)} Idem van 24 Februari.

Data	Stockholm ¹⁾	Kopenhagen ¹⁾	Christiantia ¹⁾	Zwitserland ¹⁾	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
5 Mrt. 1923	67.30	48.75	46.50	47.35	39.42 1/2	98-98 1/2
6 " 1923	67.30	48.60	46.25	47.30	39.40	98-98 1/2
7 " 1923	67.30	48.50	46.20	47.25	39.30	98-98 1/2
8 " 1923	67.30	48.60	46.15	47.22 1/2	39.27 1/2	98-98 1/2
9 " 1923	67.30	48.30	45.80	47.20	39.25	98-98 1/2
10 " 1923	67.30	48.20	45.80	47.22 1/2	39.25	97 1/4
1 ^{ste} d. w. ¹⁾	67.10	48.25	45.70	47.15	39.20	98
H ^{ste} " " ¹⁾	67.40	48.80	46.60	47.45	39.50	98 1/2
3 Mrt. 1923	67.20	48.75	46.50	47.40	39.45	97 1/4
24 Febr. 1923	67.25	49.25	46.75	47.45	39.45	98-98 1/2
Muntpariteit	66.67	46.67	66.67	48.—	48.—	100

¹⁾ Noteering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
10 Maart 1923	4.71.—	6.04	0.0048	39.62
Laagste d. week	4.69.75	6.02	0.0044	39.51
Hoogste „ „	4.71.—	6.10	0.0049	39.62
3 Maart 1923	4.70.50	6.12	0.0044	39.55
24 Februari 1923	4.70.50	6.06	0.0044	39.65
Muntpariteit	4.86.67	19.30	23.81½	40¾/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	24 Febr. 1923	3 Maart 1923	5/10 Maart '23 Laagste	10 Maart 1923 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂
*B. Aires ¹⁾ ..	d. p. \$	43 ³ / ₈	43 ³ / ₈	43	43 ³ / ₈
Calcutta	Sh. p. rup.	1/4 ³ / ₁₆	1/4 ⁷ / ₃₂	1/4 ¹ / ₈	1/4 ⁵ / ₁₆
Hongkong ...	id. p. \$	2/3 ¹ / ₁₆	2/3 ¹ / ₁₆	2/3 ¹ / ₈	2/3 ¹ / ₁₆
Lissabon	d. per Mil.	2 ¹ / ₈	2 ¹ / ₈	2 ¹ / ₈	2 ⁷ / ₁₆
Madrid	Peset. p. £	30.14	30.15	30.12	30.33
*Montevideo ¹	d. per \$	43¾	43¾	42 ¹⁵ / ₁₆	43¾
Montreal....	\$ per £	4.79	4.78 ³ / ₈	4.76 ³ / ₈	4.80
*R.d.Janeiro	d. per Mil.	5 ²⁵ / ₃₂	5 ¹³ / ₁₆	5 ²⁵ / ₃₂	5 ¹³ / ₁₆
Rome	Lires p. £	97 ²¹ / ₃₂	97 ¹³ / ₁₆	97¾	99¾
Shanghai....	Sh. p. tael	3 0 ¹ / ₁₆	3 1/8	3/1	3/3
Singapore ..	id. p. \$.	2/4 ¹ / ₁₆	2/4 ³ / ₁₆	2/4 ¹ / ₈	2/4 ³ / ₁₆
*Valparaiso..	peso p. £	37.80	37.50	36.70	36.70
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/0 ³ / ₈	2,0 ²¹ / ₃₂	2/0 ³ / ₈	2/0 ²¹ / ₃₂

* Koersen der voorafgaande dagen. ¹⁾ Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen N. York		Noteering te Londen N. York	
10 Maart 1923	32 ³ / ₁₆	67¾	11 Maart 1922	33¾ 64¾
3 .. 1923	31 ¹ / ₁₆	66 ¹ / ₈	12 Maart 1921	32¾ 56 ¹ / ₂
24 Febr. 1923	31	64 ⁷ / ₈	20 Juli 1914	24 ¹ / ₁₆ 54 ¹ / ₁₆

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 Maart 1923.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 43.034.530,03 B.-bk. „ 34.793.443,09 Ag.sch. „ 59.009.639,79	f 136.837.612,91
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef.	f 112.104.564.—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	—	„ 112.104.564 —
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 17.558.810 50 B.-bk. „ 6.230.166,15 Ag.sch. „ 81.507.986,45	f 105.296.963,10
Op Effecten	f 104.397.963 10	—
Op Goederen en Spec.	899.000.—	„ 105.296.963,10
Voorschotten a. h. Rijk	—	„ 12.018.680 94
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.239.410,— Muntmat., Goud . . . 525.550.137,91	f 581.789.547,91
Munt, Zilver, enz.	6.016.317,22	—
Muntmat., Zilver	—	„ 587.805.865,13
Effecten	Bel.v.h. Res. fonds. . . f 5.659.646,93 id. van 1/3 v. h. kapit. . . 3.983.513,50	„ 9.643.160,43
Geb. en Meub. der Bank	—	„ 4.522.000,—
Diverse rekeningen	—	„ 57.787.569,48
		f 1.026.016.415,99
Passiva.		
Kapitaal	—	f 20.000.000,—
Reservefonds	—	„ 5.660.599,75
Bijzondere reserve	—	„ 1.675.581,33
Bankbiljetten in omloop	—	„ 944.419.545,—
Bankassigatiën in omloop	—	„ 1.321.746,83
Rek.-cour. Het Rijk	f —	—
saldo's: Anderen	„ 36.032.953,79	„ 36.032.953,79
Diverse rekeningen	—	„ 16.905.989,29
		f 1.026.016.415,99
Beschikbaar metaalsaldo	f 390.755.428,72	—
Op de basis van 2/3 metaaldekking	„ 194.400.579,62	—
Minder bedragen bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 1.953.777.140.—	—

NED. BANK 12 Maart 1923 (vervolg).

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischbare schulden
12 Mrt. 1923	581.790	6.016	944.420	37.355
5 .. 1923	581.790	6.394	958.108	34.961
26 Febr. 1923	581.790	7.448	939.834	30.994
19 .. 1923	581.790	8.360	941.885	31.651
12 .. 1923	581.790	7.001	953.107	33.042
13 Mrt. 1922	605.953	6.863	985.189	28.474
14 Mrt. 1921	636.119	18.525	1.037.984	53.801
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkistpromessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
12 Mrt. 1923	136.838	—	105.297	390.755	60
5 .. 1923	185.833	48.000	108.650	388.874	60
26 Febr. 1923	160.118	22.000	105.339	394.376	60
19 .. 1923	186.125	48.000	105.774	394.747	60
12 .. 1923	195.008	55.000	104.197	390.865	60
13 Mrt. 1922	200.846	43.000	140.990	409.344	60
14 Mrt. 1921	203.395	53.000	210.838	435.495	60
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	5 Mrt. 1923	12 Mrt. 1923
Aan schatkistpromessen, waarv. direct bij Ned. Bk.	f 437.190.000,—	f 386.620.000,—
Aan schatkistbiljetten	„ 48.000.000,—	—
Aan silverbons	„ 200.397.000,—	„ 200.388.000,—
	„ 28.483.748,—	„ 28.207.478,—
Over de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„ 331.282.000,—	„ 280.346.000,—
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	31 Dec. 1922 „ 97.769.073,47	31 Jan 1923 „ 97.836.024,80
	5 Mrt. 1923 „ 98.067.022,60	12 Mrt. 1923 „ 98.127.217,60

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden	Beschikbaar metaal-saldo
3 Mrt. 1923	—	—	264.500	104.000	144.800
24 Febr. 1923	—	—	218.500	262.000	113.900
17 .. 1923	—	—	218.500	261.000	144.700
3 Feb. 1923	158.985	58.366	259.261	108.310	144.543
27 Jan. 1923	156.131	58.057	259.718	102.498	142.433
20 .. 1923	155.957	57.519	261.801	103.666	141.049
4 Mrt. 1922	143.151	36.592	268.361	67.486	113.247
5 Mrt. 1921	225.365	11.098	338.020	143.679	140.354
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, bulten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gouv.nem.	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
3 Mrt. 1923	—	154.720	—	9.400	***	59
24 Febr. 1923	—	163.750	—	12.300	***	59
17 .. 1923	—	161.570	—	12.800	***	59
3 Feb. 1923	35.012	32.209	71.764	14.195	23.362	59
27 Jan. 1923	35.914	30.869	73.482	11.973	22.741	59
20 .. 1923	36.040	30.156	78.848	11.680	23.542	58
4 Mrt. 1922	37.692	17.757	87.788	1.651	27.890	53
5 Mrt. 1921	37.007	31.570	119.176	46.126	27.142	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis 2/3 metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
3 Feb. 1923	1.199	1.829	910	1.224	460
27 Jan. 1923	1.209	1.666	1.038	1.227	437
20 .. 1923	1.208	1.696	1.005	1.219	466
4 Feb. 1922	1.474	2.206	612	1.096	1.097
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluippost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
7 Mrt. 1923	127.508	123.468	281.156	27.000	236.451
28 Febr. 1923	127.504	123.940	297.101	27.000	234.696
21 " 1923	127.499	122.042	279.383	27.000	236.575
14 " 1923	127.493	120.719	279.991	27.000	237.768
8 Mrt. 1922	128.764	122.234	300.413	28.500	260.579
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
7 Mrt. '23	47.412	70.394	15.868	70.394	23.790	19,28
28 Febr. '23	47.283	79.107	20.907	110.548	23.319	17,73
21 " '23	47.317	74.435	22.036	106.792	25.207	19,36
14 " '23	48.507	70.623	19.715	106.727	25.224	19,98
8 Mrt. '22	50.549	80.919	15.169	123.097	24.980	18,06
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in miljoenen Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. 1)
28 Febr. '23	1.074	1.005	708.305	3.512.788	20
23 " '23	1.074	1.005	668.683	3.123.540	21
15 " '23	1.074	1.005	593.632	2.703.795	22
7 " '23	1.074	1.005	379.180	2.252.963	17
28 Febr. '22	1.012	996	4.634	120.026	5
23 Juli '14	1.691	1.357	65	1.891	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data als boven.	Wissels			Rek. Crt.	Darlehens-kassenscheine	
	Totaal	Handels-wissels	Schaltkist-papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
	4.776.705	1829.341	2.947.364	1582.981	721.000	708.300
	4.096.186	1651.883	2.444.303	1289.485	681.600	668.700
	3.646.191	1345.143	2.301.048	1165.180	606.800	593.600
	2.825.527	901.133	1.924.394	883.927	392.500	379.200
	136.109	1.857	134.252	26.526	12.617	4.519
	751	751	—	944	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goua	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
8 Mrt. '23	5.535.868	1.864.345	290.828	***	23.500.000
1 " '23	5.535.840	1.864.345	290.703	599.087	23.700.000
22 Febr. '23	5.535.764	1.864.345	290.569	598.779	23.200.000
10 Mrt. '22	5.525.547	1.948.367	281.341	633.105	21.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleen-ning	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren	Rek. Crt. Staat
	2.683.977	24.865	2.124.944	37.822.818	2.140.612	32.249
	3.176.658	25.306	2.029.434	37.434.065	2.403.116	16.935
	2.683.819	25.811	2.091.059	37.055.354	2.204.149	75.103
	2.924.847	48.875	2.376.366	36.225.852	2.276.330	89.028
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldt	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu-latie	Rek. Crt. partic.
8 Mrt. '23	346.287	84.653	480.000	890.348	6.890.877	148.705
1 " '23	348.513	84.653	480.000	913.177	6.964.853	122.976
22 Febr. '23	349.072	84.653	480.000	833.566	6.870.616	185.601
9 Mrt. '22	326.880	84.653	480.000	690.128	6.293.872	191.377

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circula-tie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
21 Febr. '23	3.075.242	2.197.717	—	128.367	2.260.497
14 Jan. '23	3.078.497	2.204.156	—	140.464	2.243.603
7 " '23	3.076.076	2.199.231	—	143.288	2.217.817
21 Febr. '22	2.946.835	2.044.449	—	134.006	2.173.514

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
21 Febr. '23	810.276	1.965.914	108.874	72,7	75,8
14 Jan. '23	837.915	2.030.692	108.373	72,0	75,3
7 " '23	754.254	1.964.441	107.810	73,5	77,0
21 Febr. '22	803.847	1.772.181	103.685	74,6	78,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden; F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarom time deposits
14 Febr. '23	778	11.508.696	1.483.766	15.454.326	3.727.654
7 " '23	780	11.439.377	1.429.953	15.342.366	3.722.762
31 Jan. '23	780	11.424.667	1.444.013	15.415.296	3.728.502
15 Febr. '22	807	10.930.203	1.333.056	13.805.540	3.061.970

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 13 Maart 1923.

Bij het nog steeds ontbreken van een richtsnoer in de internationale politiek behoeft het geen verwondering te wekken, dat ook gedurende de achter ons liggende berichtsperiode het algemeen aspect der verschillende beurzen slechts in geringe mate is gewijzigd. Alleen hebben wellicht in de beurzen aan Duitsche bankplaatsen een uitzondering op dezen regel gevormd. Hier toch was een uitgesproken ongeanimeerde tendens op te merken, ondanks het feit, dat de koersen der buitenlandsche betaalmiddelen een, hoewel lichte, verbetering hebben aangetoond en ondanks de omstandigheid, dat de biljetten-circulatie der Reichsbank opnieuw met een kleine 400 milliard is toegenomen, waardoor het totaal thans is gestegen tot bijna 3513 milliard Mark. Het spreekt vanzelf, dat deze voortdurende aanwas de kans vergroot op een nieuwe verheffing van de koersen der buitenlandsche deviezen. Wel is waar is de geweldige toename van den omloop aan Markenbiljetten ten deele toe te schrijven aan de bezetting van het Ruhrgebied (bij de tegenwoordige inkrimping der industrieele bedrijvigheid zou men in Duitschland anders wellicht met veel geringer bedrag nieuwe betaalmiddelen kunnen volstaan), waardoor mogelijkheid bestaat, dat bij een regeling van deze bezetting tevens de aanmaak van bankpapier niet in een zoo snel tempo meer behoeft te geschieden, doch toonaangevende kringen houden met dit vooruitzicht stellig niet zooveel rekening, dat hieraan alleen een zoo sterke daling in aandelen van allerlei aard, zooals in de jongste dagen is voorgekomen, mag worden toegeschreven. Eerder zijn hiervoor meer voor de hand liggende redenen aan te wijzen. De industrieele bedrijvigheid in Duitschland toont, zooals hierboven reeds met een enkel woord is gezegd, een dalende richting aan, welke in hoofdzaak het gevolg is van de tijdelijke stabilisatie van de Mark. De werkloosheid neemt toe, de orders worden schaarscher (hetgeen de Leipziger Messe overtuigend heeft aangetoond) en bovenal, de ondernemingen moeten er voor zorgen liquide middelen te behouden voor den ongestoorden gang van het bedrijf. Dit werkt van twee kanten aanbod op de effectenmarkt in de hand: enerzijds van het publiek, dat beangst is ten aanzien van de resultaten der verschillende bedrijven, anderzijds van de groote ondernemingen zelve, die vroeger gereserveerde beleggingen in effecten realiseerden. Aanvankelijk hebben buitenlandsche deviezen in dergelijke omstandigheden als vliegwielen gediend, doch nu deze deviezen door de maatregelen van de Reichsbank grotendeels reeds van de hand zijn gedaan (althans door die kringen, die dit bezit

niet door alles heen kunnen aanhouden) moeten aandeelen in diverse bedrijven de taak vervullen.

Toch is aan de beurs te Berlijn geen sprake van een vaste lijn. De richting wordt van beursdag tot beursdag bepaald en waar de nervositeit vrij groot is spreekt het vanzelf, dat ook de reacties op tegenstrijdige berichten zeer omvangrijk kunnen worden. Zoo was er b.v. tegen het slot der berichtperiode een krachtig herstel op te merken, vooral voor montaan-waarden. Een bepaalde oorzaak hiervoor was niet aan te wijzen; vermoedelijk heeft hier de technische positie van de markt een woordje meegesproken. In den loop der laatste weken is nl. een vrij uitgebreide contramine-partij ontstaan, die af en toe in verband met ware of onware berichten tot dekking op groote schaal overgaat, hetgeen dan door groote variaties in de koersen tot uitdrukking komt.

De markt te Parijs is doorgaans stil gestemd geweest. De daling van den Franschen Franc is binnen zeer enge grenzen beperkt gebleven en zoo ontbrak de stimulans tot het aangaan van groote hausse-engagementen in verband met een aanzienlijke rijzing in de buitenlandsche wisselkoersen. Hierbij kwam, dat de liquidatie van medio Maart haar schaduwen vooruit heeft geworpen. De geldmarkt te Parijs is, hoewel men niet bepaald van een groote stroefheid kan spreken, toch verre van ruim. De verklaring ligt voor de hand: de aanvankelijke kosten van de bezetting worden bestreden door het uitgeven van schatkist-biljetten, die voor een deel langs verschillende kanalen hun weg naar de banken vinden. De geldmarkt wordt daardoor min of meer gedraineerd en kan zich niet meer zoo ten volle ter beschikking van de beurs stellen. Toch gelooft men, dat er zich geen moeilijkheden bij de liquidatie zullen voordoen, zoodat er van een uitgesproken flauwe tendens geen sprake is geweest. In financiële kringen vertrouwt men voorts op een eindelijk welslagen van de politiek ten aanzien van Duitschland, waardoor aanbod van eenige beteekenis ook wordt vermeden.

Te Londen heeft de geanimeerde stemming voor eerste-klasse beleggingswaarden ook gedurende de afgelopen week zich volkomen kunnen handhaven. De vooruitzichten voor een groot credit-saldo van de betalingsbalans worden dan ook voortdurend gunstiger. Over 1922 bedroeg dit credit-saldo circa £ 62 miljoen; over 1921 was er nog een debet-saldo te registreeren van £ 63 miljoen. Waar het jaar 1923 heeft ingezet met een sterk vergrooten export (voornamelijk in verband met omvangrijker kolen-transporten als gevolg van de Ruhr-bezetting) rekt men in sommige kringen op een toename van het credit-saldo tot circa £ 100 miljoen. Wel is waar zou dit bedrag nog verre ten achter blijven bij 1913, toen er een overschot was van £ 193 miljoen, doch de tendens naar een volkomen herstel wordt toch reeds in de beurskoersen ruim verdisconteerd. Hierbij komt, dat ook het budget alle redenen tot optimisme geeft in zijn sterke vermindering der uitgaven, waardoor de eveneens niet geringe achteruitgang der ontvangsten volkomen wordt genivelleerd en zelfs overtroffen.

De aandelenmarkt heeft geen bijzondere factoren te aanschouwen gegeven. De algemeene tendens was opgewekt, doch zonder sterk op den voorgrond tredende feiten.

De markt te New-York is niet in overeenstemming geweest met de berichten uit de industriële centra. Deze blijven voortdurend opgewekt luiden en ook de cijfers toonen aan, dat de gang van zaken alleszins bevredigend mag worden genoemd. Zoo heeft b.v. de jongste maandstaat van onuitgevoerde orders der Steeltrust (per einde Februari 1923) weder een vermeerdering der bestellingen aangetoond, ditmaal van 373.000 ton, zoodat het totaal aan onuitgevoerde orders 7.284.000 ton bedraagt. Deze maandstaat mag als het spiegelbeeld der industriële bedrijvigheid in het algemeen worden opgevat en daarom mag het interessant worden genoemd op te merken, dat de overeenkomstige maandstaat van het jaar 1922 een totaal van 4.141.000 en van 1921 een van 6.934.000 heeft aangetoond. Er is derhalve een gestadige en vrij groote verbetering op te merken. Toch was het aanzien van de beurs te Wallstreet niet onverdeeld gunstig. Het is mogelijk, dat de jongste disconto-verhoging tot 4½ pCt. van de Federal Reserve Bank te New-York eenigszins remmend op den ondernemingslust ter fondsenmarkt heeft gewerkt; andere teleurstellende factoren immers waren niet aanwezig.

Ten onzent is wel één feit sterk naar voren gekomen gedurende de achter ons liggende week, nl. dat de speculatieve bedrijvigheid aanmerkelijk is afgenomen. Niet alleen was dit te bemerken in de sterk geslonken omzetten van de verschillende afdelingen ter beurze (met uitzondering dan van enkele markten, die zeer bijzondere aanleiding tot grooter handel hebben gegeven) doch ook uit de uiter-

mate ruime houding van de geldmarkt en de overeenkomstige vraag naar allerlei prima beleggings-papieren. Dientengevolge hebben ongeveer alle binnenlandsche staatsfondsen min of meer groote verbeteringen te aanschouwen gegeven. Buitenlandsche soorten traden een weinig op den achtergrond. Ook voor Russen is de belangstelling weder zoo goed als verdwenen; naar hier ter plaatse reeds werd medegedeeld heeft men hier uitsluitend te doen gehad met een periodiek terugkeerenden kooplust, die op geen werkelijke feiten is gebaseerd.

	5 Mrt.	9 Mrt.	12 Mrt.	Rijzing of daling.
6 % Nederland 1922	100¼	100½	100¾	+ ¼
5 % " " 1918	89¼	89¾	89¾	+ ¼
4½ % " " 1916	88¼	88¾	88¾	+ ¼
4 % " " 1916	82¼	82¾	82¾	+ ¼
3½ % " "	72¼	72¾	72¾	+ ¼
3 % " "	63¼	64¼	64¼	+ ¼
2½ % Cert. N. W. S.	53¼	54¼	54¼	+ ¼
7 % Oost-Indië 1921	102¼	102¾	102¾	+ ¼
6 % " " 1919	96¼	97¼	97¼	+ ¼
5 % " " 1915	94¼	93¾	93¾	- ¼
4 % Oostenr. Kronenrente	1	1¼	—	+ ¼
5 % Rusland 1906	5¼	4¾	4¾	- ¼
4 % Rusl. bij Hope & Co.	5	4¾	4¾	- ¼
4 % Japan 1899	67¼	68¼	68¼	+ 1
5 % Brazilië 1895	53¼	—	53¾	+ ¼
8 % San Paulo 1921	98	97¾	97¾	- ¼
6 % Amsterdam 1920	101¼	101¼	102	+ ¼
7 % Rotterdam 1920	102¼	102¾	102¾	- ¼

Van de aandelenmarkt is op twee afdelingen zeer in het bijzonder de aandacht gevallen. In de eerste plaats op Scheepvaartwaarden, die onder aanvoering van aandeelen en obligaties Koninklijke Hollandsche Lloyd en van aandeelen Hollandsche Stoomboot Mij. over de geheele linie (met uitzondering van aandeelen Pakketvaart) een reactie te aanschouwen hebben gegeven. De daling voor de waarden der Kon. Holl. Lloyd moet worden toegeschreven aan de bekendmaking van de directie dezer onderneming, dat een regeling ten aanzien van obligatie-houders zal worden getroffen, waaruit min of meer officieel blijkt, dat het geheele aandeelen-kapitaal verloren is. Aandeelen Hollandsche Stoomboot Mij. werden medegesleept door geruchten, volgens welke het met deze Mij. er ook niet veel beter zou voor staan, volkomen in tegenstelling met de nog slechts zeer korten tijd ter beurze circulerende geruchten omtrent een meer bevredigenden gang van zaken. Deze aandeelen konden zich echter tegen het einde der berichtswijk eenigszins herstellen in verband met een bericht, dat onderhandelingen met de firma Wm. H. Müller waren aangeknoopt, waarvan de juiste aard echter nog niet werd medegedeeld. In aansluiting aan deze onverkwikkelijke daling in de beide genoemde soorten, was de geheele scheepvaartmarkt ongeanimeerd.

	5 Mrt.	9 Mrt.	12 Mrt.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	123¼	112¼	116¼	- 7
" " „gem.eig.	109¼	102¼	106¼	- 3
Hollandsche Stoomboot-Mij.	31	23	26	- 5
Java-China-Japan-Lijn	93	—	90¼	- 2½
Kon. Hollandsche Lloyd	9¼	4¼	4¼	- 5
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	75¼	70¼	—	- 5¼
Konink.Paketaart-Mij.	105	104¼	106	+ 1
Maatschappij Zeevaart	65	—	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie	111¼	108¼	109¼	- 2¼
Nievelt Goudriaan	110	107	108	- 2
Rotterdamsche Lloyd	129¼	127¼	129	- ¼
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	142¼	141	140	- 2¼
" " „Noordzee” ..	42¼	41¼	42	- ¼

De tweede beurs-afdeeling, die nogal eenige belangstelling heeft getrokken, was de Tabakmarkt. De met zooveel spanning verbeide eerste voorjaars-inschrijving op Sumatrabak heeft thans plaats gevonden en de verwachtingen zijn niet teleurgesteld. Niettemin heeft de betrokken beurs-afdeeling hierop gereageerd met een daling. Wel een bewijs hoe ongemotiveerd hoog opgeschroefd de koersen voordien zijn geweest. Dit verschijnsel is vooral voor de tabaks-afdeeling niet nieuw en moet in hoofdzaak worden toegeschreven aan het feit, dat de courante handel zich slechts in drie soorten beweegt, welke bovendien nog vaak lijden onder gebrek aan materiaal. Het gevolg is dan ook bijna steeds, dat een eventuele vraag naar tabaks-aandeelen zich in een nauwe markt op drie soorten concentreert, hetgeen wel bijna onvermijdelijk tot overdreven koersbevegingen moet leiden.

Aan den anderen kant was de Suikermarkt vast van toon in verband met de nog steeds voortdurende gunstige

berichten omtrent de statistische positie van het artikel. Ook bank-aandeelen waren iets meer gezocht. De petroleummarkt bleef zeer stil bij geringe variaties, evenals de rubber-afdeeling.

	5 Mrt.	9 Mrt.	12 Mrt.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	120 $\frac{1}{8}$	124	125	+ 4 $\frac{1}{8}$
Incasso Bank	94 $\frac{1}{2}$	94 $\frac{1}{2}$	94 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$
Koloniale Bank	166 $\frac{1}{8}$	171 $\frac{1}{2}$	172 $\frac{1}{4}$	+ 6 $\frac{1}{8}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	143 $\frac{1}{2}$	142 $\frac{1}{2}$	142	- 1 $\frac{1}{2}$
Rotterd. Bankvereniging...	93 $\frac{1}{2}$	—	93 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
Amst. Superfosfaatfabriek..	38 $\frac{1}{2}$	36 $\frac{1}{2}$	35	- 3 $\frac{1}{2}$
Van Berkel's Patent	36 $\frac{1}{8}$	34 $\frac{1}{2}$	34 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{1}{2}$
Gouda Kaarsen	104	—	—	—
Holl. Draad- en Kabelfabriek	89 $\frac{1}{2}$	80	80	- 9 $\frac{1}{2}$
Jurgens' Ver. Fabr. gew. aand.	56 $\frac{1}{8}$	—	54 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{8}$
" " " pr. aand.	66	67 $\frac{1}{2}$	67 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{2}$
Leerdam Glasfabrieken	39 $\frac{1}{2}$	37 $\frac{1}{2}$	37 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{1}{2}$
Philips' Gloeilampenfabriek	239 $\frac{1}{2}$	243	—	+ 3 $\frac{1}{2}$
Vereenigde Blikfabrieken...	89 $\frac{1}{2}$	—	98	+ 8 $\frac{1}{2}$
Vereen. Chemische Fabrieken	37 $\frac{1}{2}$	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	13	11	10	- 3
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	174	177 $\frac{1}{2}$	176 $\frac{1}{8}$	+ 2 $\frac{1}{8}$
Handelsver. Amsterdam.....	464 $\frac{1}{2}$	475 $\frac{1}{2}$	475 $\frac{1}{2}$	+ 11 $\frac{1}{2}$
Handelsverg. Reis & Co.....	31	30	30	- 1
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	172 $\frac{1}{2}$	174 $\frac{1}{2}$	176	+ 3 $\frac{1}{2}$
Linde Teves & Stokvis	76	77 $\frac{1}{2}$	78 $\frac{1}{8}$	+ 2 $\frac{1}{8}$
Tels & Co's Handel-Mij.....	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	100 $\frac{1}{2}$	101 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{8}$	+ 2 $\frac{1}{8}$
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	123 $\frac{1}{8}$	123 $\frac{1}{8}$	123	- $\frac{1}{8}$
Kon. Petroleum-Mij.	400 $\frac{1}{2}$	410 $\frac{1}{2}$	404 $\frac{1}{2}$	+ 4 $\frac{1}{2}$
Orion Petroleum-Mij.....				
Afgest. Aand.	29 $\frac{1}{2}$	29 $\frac{1}{2}$	29 $\frac{1}{2}$	—
Amsterdam-Rubber-Mij.....	147 $\frac{1}{2}$	145 $\frac{1}{2}$	150 $\frac{1}{2}$	+ 3 $\frac{1}{2}$
Nederl.-Rubber-Mij.	70 $\frac{1}{2}$	66 $\frac{1}{2}$	69	- 1 $\frac{1}{2}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	211 $\frac{1}{2}$	209	217 $\frac{1}{2}$	+ 6
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	338	338	324 $\frac{1}{2}$	- 13 $\frac{1}{2}$
Deli-Maatschappij	310	316 $\frac{1}{2}$	306 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{1}{2}$
Senembah-Maatschappij ...	371 $\frac{1}{2}$	366 $\frac{1}{2}$	352	- 19 $\frac{1}{2}$

De Amerikaansche afdeeling was iets luier; omzetten zowel als fluctuaties bleven echter beperkt.

	5 Mrt.	9 Mrt.	12 Mrt.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	69 $\frac{15}{16}$	68	67 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{1}{16}$
Anaconda Copper	107 $\frac{13}{16}$	107 $\frac{1}{2}$	106 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{16}$
Studebaker Corp.	124 $\frac{1}{2}$	124 $\frac{1}{2}$	124	- $\frac{1}{2}$
Un. States Steel Corp.	110 $\frac{1}{2}$	109 $\frac{1}{2}$	109 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
Atchison Topeka.....	108 $\frac{1}{2}$	—	107 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Erie	13 $\frac{1}{8}$	12 $\frac{7}{8}$	12 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Southern Pacific.....	98 $\frac{15}{16}$	97 $\frac{1}{8}$	97	- 1 $\frac{1}{16}$
Union Pacific	146 $\frac{7}{8}$	148	147	+ $\frac{1}{8}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 $\frac{25}{32}$	11 $\frac{11}{16}$	11 $\frac{1}{16}$	- 15 $\frac{32}{32}$
" " " " pref.	43 $\frac{7}{16}$	45	43 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{16}$

De geldmarkt was ruim; prolongatie reageerde tot 2 $\frac{1}{2}$ pCt. en verliet de berichtswEEK op 2 $\frac{1}{4}$ pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

13 Maart 1923.

In den omzet van de Europeesche graanmarkten kwam ook deze week weinig verandering en ofschoon de laatste dagen de stemming voor enkele graansoorten verbeterde, blijft over het geheel de kooplust beperkt. Voor tarwe toonde Frankrijk op enkele dagen levendige belangstelling, zich uitende in den aankoop van een viertal ladingen Platatarwe, waarvan drie zich reeds in of nabij de Europeesche wateren bevonden. Ook in parcels kwamen naar Frankrijk, vooral van Argentinië, vrij omvangrijke zaken tot stand en ofschoon in 1922 Frankrijk's tarweimport belangrijk geringer is geweest dan in het voorafgaande jaar, blijkt uit dezen herleeften kooplust toch wel, dat de onlangs verspreide officieele Fransche berichten, volgens welke in dit seizoen nog slechts zeer weinig overzeesche tarwe noodig zou zijn, veel te optimistisch zijn geweest. Duitschland kocht een lading Plata-tarwe en onderhandelt over verdere inkoop, hetgeen echter voorzover ons bekend is, nog niet tot zaken heeft geleid, afgezien van een enkele parcel-zaak, eveneens in Plata-tarwe. Het overige Europeesche vasteland, waarbij ook Italië, was al evenmin gretig koper en bepaalde zich tot stoomende partijen, vooral van Argentinië. In Engeland bestond vrij goede vraag, vooral toen de prijzen afbrokelden wegens ruime wereldverscheppingen, onvoldoende Europeesche kooplust en dringend aanbod van Canadeesche tarwe en lagere markten in Argentinië. Aanvankelijk werd slechts een

enkele lading in Engeland opgenomen, doch aan de parcelmarkt werd nu en dan een flinke omzet bereikt. Tevens kocht Engeland gisteren (12 Maart) nog drie ladingen stoomende Australische tarwe. Dat die ruimere omzet en de betere Fransche vraag geen prijsverhoging hebben kunnen teweegbrengen, wijst er wel op, dat het aanbod overvloedig blijft. Vooral blijft dat het geval voor Canada, waar groote hoeveelheden liggen te wachten op heropening der scheepvaart op de meren, die met enkele weken kan worden verwacht en voor Argentinië, waar ondanks groote verscheppingen de voorraad in de havens blijft toenemen. Van 5 tot 12 Maart daalde in Argentinië de tarweprijs 5 tot 15 Centavos per 100 KG. Misschien mag echter in de naaste toekomst eenige prijsverbetering worden verwacht. De Noord-Amerikaansche tarwemarkten zijn namelijk de laatste dagen vaster. De stand van de wintertarwe in de streken, die zoo langen tijd over droogte en gebrek aan sneeuwbedekking hebben geklaagd, kan daartoe nauwelijks aanleiding zijn, want de berichten uit die streken wezen ook deze week op eenige verbetering van den toestand.

Naast de Fransche vraag vindt men de schatting van den voorraad op de boerderijen op 1 Maart als reden voor de prijsverhoging vermeld. Die voorraad wordt door het Departement van Landbouw te Washington geschat op 153 miljoen bushels, hetgeen meer is dan in 1922, minder dan in het recordjaar 1921, en iets meer dan het gemiddelde der laatste 6 jaren. Veel reden voor de verwachting van hogere prijzen ligt er in de raming niet en men vindt haar beurtelings gebruikt als hausse- en als baisse-motief. Veeleer zal men de vastere stemming der markt te Chicago en onder haar invloed ook te Winnipeg dienen te beschouwen als een uiting van de nog steeds sterk verbreide Amerikaansche opvatting, dat tarwe tot de tegenwoordige prijzen goedkoop is, vooral nu zooveel andere stapelartikelen in prijs zijn gestegen, en dat Europa zeker nog veel zal kopen. Wel zijn deze Amerikaansche beoordeelaars zich bewust van het bestaan der groote Canadeesche voorraden, waarmee de houders steeds dringend aan de markt zijn, doch deze druk is reeds zoo lang bemerkbaar, dat zij in de prijzen reeds is verdisconteerd en wij dienen toe te geven, dat in Europa telkens weder, nu hier, dan daar, goede kooplust aan den dag treedt, die vraag en aanbod vrij goed in evenwicht schijnt te houden, al bewegen zich dan de prijzen in Europa veelal op een niveau, dat den overzeeschen verscheper geen winst laat, doch hem dikwijls aanmerkelijk verlies berokkent. De prijzen voor tarwe te Chicago sloten na geringe prijsdalingen in het begin der week, op 12 Maart voor den Mei-termijn 1 $\frac{1}{4}$, voor Juli $\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. hooger dan op den 5den. Oogstberichten blijven bijna overal gunstig, ook in Centraal- en West-Europa, doch in Britsch-Indië schijnen door ontijdigen regenval de vooruitzichten minder goed dan eenigen tijd geleden. Rogge ontmoet in Europa weinig belangstelling en de voorraden Amerikaansche rogge, die zich in Deutsche en Nederlandsche havens bevinden, nemen slechts zeer langzaam af. De Deutsche regeering kocht nu en dan tot lage prijzen loco rogge te Hamburg en Bremen en in Nederland is de vraag slecht. Van die voorraden behoort een groot gedeelte nog aan Amerikaansche houders. In de Vereenigde Staten neemt de zichtbare voorraad, die ongeveer het dubbele bedraagt van dien van 1922, nog steeds toe. Te Chicago daalde aanvankelijk deze week de roggeprijs om later tarwe te volgen en op 12 Maart vast te sluiten op $\frac{1}{2}$ cent per 56 lbs. hooger en $\frac{1}{4}$ lager dan op den 5den. Voor maïs kon de stemming in de laatste dagen der week vrij aanmerkelijk verbeteren. Het eerst begon dit herstel zich bemerkbaar te maken voor Plata-maïs in Frankrijk en in België, waar zich de invloed der zeer geringe verscheppingen van de laatste weken het eerst liet gelden en hogere prijzen werden betaald voor spoedige posities. In Engeland bleef daarvoor de vraag nog slecht en aan de ladingmarkt kwamen geen zaken tot stand, tot gisteren een te Las Palmas aangekomen lading naar het vasteland werd verkocht. Parcels te Londen trokken tot stijgende prijzen wat meer belangstelling. Ook voor de posities van den nieuwen oogst was dat het geval, ofschoon de omzet daarin nog zeer matig blijft. Kort na de verbetering van de stemming in België volgde ook Nederland, dat tot nog toe zijn beperkte behoefte aan Plata-maïs vooral dekte uit de tot geschikten prijs verkrijgbare voorraden te Antwerpen en de prijzen konden hier met beteren kooplust aanmerkelijk worden verhoogd. In Argentinië fluctueerde de maïsmarkt weinig. De stemming was daar eerder iets gemakkelijker en prijzen daalden voor nieuwen oogst 5 à 15 centavos per 100 KG., terwijl oude oogst onveranderd bleef tegenover 5 Maart. De aanvoeren blijven zeer klein, doch de vooruitzichten voor den nieuwen oogst zijn beter dan zich

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Mais Maart	Lijnzaad Maart
10 Mrt.'23	119 ³ / ₈	74 ¹ / ₈	44 ⁷ / ₈	11,65	8,45	19,90
3 „ '23	118 ⁷ / ₈	75 ¹ / ₈	45	11,70	8,60	19,85
10 Mrt.'22	136 ⁷ / ₈	62 ¹ / ₈	39 ¹ / ₈	13,80 ¹	8,20	20,50 ¹
10 Mrt.'21	138 ¹ / ₂	60	36 ¹ / ₄	15,80 ²	7,20 ²	14,95 ²
10 Mrt.'20	265	147	83 ¹ / ₈	17,70 ¹	9,25	29,80 ¹
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹) per April. ²) per Juni.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	12 Maart 1923	5 Maart 1923	13 Maart 1920
Tarwe* ¹)	12,75	12,75	16,—
Rogge (No. 2 Western) ¹)	10,50	10,50	13,50
Mais (La Plata) ²)	202,—	198,—	238,—
Gerst (48 lb. malting) . . . ³)	178,—	177,—	230,—
Haver (38 lb. white cl.) . . . ¹)	10,10	10,30	11,65
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹)	12,90	13,25	18,60
Lijnzaad (La Plata) ²)	420,—	414,—	460,—

¹) p. 100 K.G. ²) p. 2000 K.G. ³) per 1960 K.G.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Maart 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Opereenk. tijdvak 1922	4/10 Maart 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Opereenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	15.944	168.838	94.006	3.917	10.179	1.215	179.017	95.221
Rogge	17.125	123.207	5.003	—	—	—	123.207	5.003
Boekweit	—	2.321	5.649	—	—	—	2.321	5.649
Mais	21.341	160.679	204.628	2.330	24.901	31.504	185.580	236.132
Gerst	3.685	30.486	19.940	—	4.127	1.655	34.613	21.595
Haver	1.226	15.138	9.774	—	228	—	15.366	9.774
Lijnzaad	780	22.630	31.162	17.049	30.261	23.906	52.891	55.068
Lijnkoek	2.300	39.420	35.903	—	—	470	39.420	36.373
Tarwemeel	2.378	15.297	7.371	—	2.826	2.822	18.123	10.193
Andere meelsoorten	—	239	2.377	—	—	970	239	3.347

eenigen tijd geleden liet aanzien. Er wordt nu gesproken van een uitvoersurplus van 2½ miljoen ton tegen een uitvoer van 2,8 miljoen in de twee voorafgaande jaren. De betere Europeesche stemming werd in de hand gewerkt door vaste markten te Chicago. Aanvankelijk daalde daar de markt ongeveer 1¼ dollarcent per 56 lbs. tengevolge van groote aanvoeren en vermeerdere van den voorraad, doch de raming van het overschot bij de boeren op 1 Maart bleek ruim 17 pCt. lager te zijn dan in 1922, hetgeen tot een belangrijk herstel leidde, waardoor op den 12den de prijzen weder het niveau van 5 Maart hadden bereikt. Wel dient hier in aanmerking te worden genomen, dat de Noord-Amerikaansche maïsverscheppingen tegenwoordig zeer belangrijk ten achter blijven, bij die van het vorige jaar, zonder dat daardoor in Europa iets blijkt van een tekort. In Engeland blijft de vraag teleurstellend, hoewel zij wel iets beter was dan in voorafgaande weken. Duitschland koopt weinig en in Nederland blijft ondanks eenig herstel van het evenwicht de maïsprijs nog steeds beneden Amerikaansche pariteit en voor Noord-Amerikaansche maïs is de verbetering dus nog slechts van weinig beteekenis. In Duitschland was deze week de markt onderhevig aan heftige fluctuaties, veroorzaakt door de recente verhooging van den markenkoers. Likwidaties hadden op enkele dagen groote prijsverlagingen tengevolge, doch de markt kon zich spoedig herstellen. Nieuwe aankopen van Amerika bleven echter bijna geheel uit.

Verscheppingen van gerst van den Donau, verreweg den grootsten gerstleverancier, bereikten deze week weder een hoog cijfer. De vraag verbeterde in België en blijft goed in Nederland, doch Engeland toont bij voortdurende zeer weinig belangstelling en Duitschland klaagde over overmatigen aanvoer en slechte prijzen. Haver is overal stil, nadat in het begin der week in Engeland bij iets stijgende prijzen wat meer zaken in Plata- zoowel als Canada-haver tot stand kwamen. De voorraad haver bij de boeren in de Vereenigde Staten op 1 Maart was grooter dan in het vorige jaar en met eenige prijsdaling in het begin der week, die later weder werd ingehaald, sluit de markt vrijwel onveranderd.

Nederland. — Tarwe is deze week door de Nederlandsche molens op ruimere schaal gekocht dan in den laatsten tijd het geval was geweest. De inkoop betroffen uitsluitend spoedig verwachte partijen, waarbij ook Manitoba en Hard Winter, doch vooral Plata-tarwe tot dalende prijzen.

Maïs bleef aanvankelijk slecht verkoopbaar ondanks de zekerheid, dat van Platamaïs nauwelijks nog eenige aanvoer kan worden verwacht en mixed maïs voorloopig niet meer in zo overvloedige hoeveelheden zal aankomen, als nu geruimen tijd het geval is geweest. In de laatste dagen der week verbeterde voor beide soorten de stemming. Het meest geldt dit voor Plata-Maïs, waarin het goedkoop aanbod uit den Antwerpschen voorraad heeft opgehouden. De voorraad te Rotterdam is in enkele vaste handen over-

gegaan en de prijzen bevinden zich bij verbeterde vraag reeds ver boven het zeer lage niveau van het begin der week. Ook mixed maïs verbeterde in prijs, doch de Amerikaansche pariteit kon nog niet worden bereikt. De ruime aankomsten der laatste weken hebben nog niet uitgewerkt en de groote voorraden, die zich voor Amerikaansche rekening te Rotterdam bevinden, vormen een voortdurende bedreiging voor de markt. Voor gerst blijft matige, doch regelmatige vraag bestaan en nu en dan werden nog weder uit Antwerpen loco en spoedig verwachte partijen gekocht. Haver stil en weinig zaken. De Nederlandsche graanmarkt blijft bij voortdurende een nadeeligen invloed ondervinden van de politiek van Frankrijk en België tegenover Duitschland, die Nederland van zijn achterland afgesneden houdt.

SUIKER.
NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Fbr./Mrt.	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per		Amer. Granulated c.f.f. Maart/April	
			Mrt./Apr.	Juni/Juli		
8 Mrt. '23	f34 ¹ / ₂	Sh. 65/3	Sh. 27/9	Sh. 25/-	Sh. 32/-	\$ cts. 7,40
1 „ '23	„34 ¹ / ₂	64/9	27/3	25/-	32/-	7,40
8 Mrt. '22	„21 ¹ / ₁₆	51/3	25/3	17/6	19/-	3,86
8 Mrt. '21	„—	72/-	42/-	34/6	39/-	6,02
4 Juli '14	„11 ¹ / ₁₆	18/-	—	—	—	3,26

Ook deze week vertoonde de markt te New-York vrij sterke prijschommelingen bij vasten onderton. Spot Centrifugals openden met \$c. 7.03 en sloten einde der week op \$c. 7.28. De openings- en slotnoteeringen waren op de termijnmarkt voor Maart 5.50 en 5.67; voor Mei 5.47 en 5.69; voor Juli 5.55 en 5.80; voor September 5.62 en 5.90 en voor December 5.35 en 5.62 \$c.

Cubaplanters toonden zich nogal gereserveerd en de laatste statistiek luidt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten N.O. 3 Mrt. '23	170.425	173.168	171.565
Tot. sedert 1 Dec. '22-3 Mrt. '23	1.346.194	838.880	969.121
Aantal werkende fabrieken	179	175	187
Weekexport 3 Mrt. '23	128.336	95.847	110.989
Totale export 1 Jan.-3 Mrt. '23	886.191	346.847	418.734
Totale voorraad 3 Mrt. '23	460.009	847.341	652.523
1) Oude Oogst export		117.500	

De andere suikermarkten regelden zich vrijwel naar Amerika.

Op Java verkochten de V.J.S.P. uit den nieuwen oogst nog wat late leveringen en wel Supérieur tot f 17.— e.k. No. 16 en hooger tot f 16.25 en No. 12/14 tot f 16.—

De prijzen voor disponibele suiker liepen verder op. Hier te lande richtte de markt zich eveneens naar

New York. Koopers en speculanten raken echter wat vermoeid en dientengevolge ging er niet veel op de termijnmarkt om. De openingsnoteringen waren ongeveer f 33.— voor Maart, f 34.— voor Juni en f 32.— voor Augustus, terwijl het slot na vrij sterke fluctuatie vast was met ongeveer f 35.50 voor Maart, f 35.75 voor Juni en f 33.50 voor Augustus. De omzet beliep ongeveer 2000 tons.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	10 Mrt. '23	3 Mrt. '23	24 Febr. '23	10 Mrt. '22	10 Mrt. '21
New York voor Middling ..	30,75 c	30,90 c	29,75 c	18,65 c	11,60 c
New Orleans voor Middling	30,75 c	30,50 c	29,75 c	17.— c	11.— c
Liverpool voor Fy Middling	16,70 d ¹	16,54 d ²	16,44 d ³	10,82 d	7,78 d

¹) 9 Maart ²) 2 Maart. ³) 23 Febr.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 10 Maart '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens..	4110	3224	3644
" Atlant.Havens	954	1218	1053
Uitvoer naar Gr. Britannië	1183	1034	1186
" " 't Vasteland.	2608	2858	2311
" " Japan etc...	—	—	—

	10 Maart '23	10 Maart '22	11 Maart '21
Amerik. havens.....	700	1048	1419
Binnenland..	826	1300	606
New York	68 ¹)	76	126
New Orleans	162 ²)	252	417
Liverpool	872	987	1018

¹) 2 Maart '23.

RUBBER.

De marktstemming is afgelopen week zeer flauw geweest en er is nagenoeg niets omgegaan. Prijzen zijn afgebromkeld en vooral aan het slot had een tamelijk sterke daling plaats.

Het slotnoteringen zijn als volgt:

	einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe Maart	92 ct.	97 ct.
" " April/Juni 93	98 ..
" " Juli/Sept... 95	99½ ..
Smoked Sheets Maart ..	93 ..	97 ..
" " April/Juni 94½	98 ..
" " Juli/Sept. 96½	99½ ..

12 Maart 1923.

VETTEN EN OLIËN.

(Ontleend aan „Cerealia“).

Cocosolie. Voor Cochinchina- en Ceylonolie was op de huidige prijzen weinig belangstelling. Voor ruwe inlandse was de stemming vast en verschillende partijen werden tot stijgende prijzen verkocht. Later werd, in verband met de lagere Copraprijzen de belangstelling iets minder.

Soyaolie. De consumptie heeft groote posten bulkolie op Febr./April opgenomen. Hoewel de prijzen onregelmatig waren, kon men de stemming voor Soyaolie toch vast noemen.

Katoenolie. Noord Amerikaansche Katoenolie bleef onveranderd vast, terwijl de tweede hand zoo goed als geen voorraden meer heeft. Engelsche boterolie iets vaster met eenige afdoeningen.

Palmolie. Prijzen van palmolie brokkelden aanvankelijk iets af, nadat de vraag eenigszins verminderd was, speciaal van de zijde van Amerika. Toen echter van Engelsche en continentale koopers vraag kwam, werden de prijzen wederom met 10/- per ton verhoogd en bedroeg de omzet te Liverpool 3000 ton.

Palmpittenolie. De prijzen van palmpittenolie bleven zeer vast, doch de omzet was zeer gering.

Vetzuren. Prijzen van alle soorten vetzuren waren stijgend. De vraag was zeer goed, in 't bijzonder voor cocos- en cocospalmpitvetzuren, waarvoor de verhoogde vraagprijzen zonder meer ingewilligd werden.

Oleo oil met meer vraag. Loco tweede soorten tot f 60 gedaan, terwijl verschillende posten afwijkende loco

tweede en derde soorten tot geheimen prijs afgedaan werden.

Op Maart aflading werden Extra's gedaan tot f 75/76 en tweede soorten tot f 61¼/62¼. Verder Extra's genoteerd op f 76/78½, tweede soorten f 62¼/67¼.

Loco Extra's f 78.

Premier Jus vaster. Aanvankelijk werden Zuid Amerikaansche Extra's loco en stoomend tot f 56 gedaan, later werd voor Extra's stoomend en Maart aflading f 56, April aflading f 56½/57 betaald.

Premier Jus No. 1 in kratten noteert f 61. Loco Noord Amerikaansche Extra's f 68. Loco Zuid Amerikaansche Extra's f 57, tweede soorten f 55½.

Oleo Stearine. Noord Amerikaansche, Maart aflading tot \$ 24.30 gedaan.

Eetbare talk. Loco noteert f 51.—.

Technische talk. Zuid Amerikaansche no. 1 op Maart/April aflading gedaan tot f 48¼/49. Loco Zuid Amerikaansche no. 2 f 46.

Cooking fat. La Plata, prompte aflading tot f 52, gedaan.

Stoomende Zuid Amerikaansche f 53.

Neutrallard. Aanvankelijk loco tot f 78, op aflading tot f 76/77 gedaan, later werden de noteringen verhoogd tot f 78 voor aflading.

Pure Lard hooger. Voor loco kisten werd f 78, voor stoomende f 77/78 betaald. Op aflading loopen prijzen zeer uiteen van \$ 30½ tot hooger. De tweede hand biedt goedkoop aan.

Spek met uiteenlopende prijzen. Ten slotte nog gedaan op Maart aflading d.s. fat backs 10/12 \$ 26¼, 12/14 \$ 26¼, 14/16 \$ 27¼, 16/18 \$ 29.

Katoenolie. Loco voorraden zijn geruimd. Wesson 44, prompte aflading van Engeland f 62. Engelsche katoenolie, f 56½.

Geraff. Cocosvet. Maart levering f 60. Tweede hand offreert voor f 59.

Palmpittenvet. Prompte aflading van Engeland £ 48.17.—.

Palmpittenolie. Prompte aflading van Engeland £ 44.17.—.

Ruwe Cocosolie, Loco f 56.

Geraff. Soyaolie. April-levering i.o.b. binnenland f 54½.

Rotterdam, 10 Maart 1923.

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	All. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
5-10 Maart 1923	—	15/- ²	11 c ¹	2/4½	19/4	19/4
26 F.-3 Mrt. 1923	—	15/- ²	11 c ¹	2/4½	20/6	20/6
6-11 Maart 1922	—	—	18 c ¹	4/9	31/-	31/-
7-12 Maart 1921	—	—	—	—	35/6	35/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
5-10 Maart '23	8/3	13/1½	15/3	19/-	6/10	6/10
26 F.-3 Mrt. '23	7/6	11/6	12/6	16/9	6/10	6/10
6-11 Maart '22	6/9	14/6	15/9	14/6	6/-	9/-
7-12 Maart '21	8/-	18/3	17/6	22/-	6/-	—
Juli 1914	fr. 7.—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

¹) Amer. cents p. 100 lbs.

²) per ton d.w.

RIJNVAART.

Week van 4—10 Maart 1923.

De aanvoeren van zeezijde waren eenigszins gunstiger dan de voorafgaande week.

Scheepsruimte, vooral groter kaliber, schaarscher.

Waterstand gunstig.

Ertsvrachten, welke in het eind van de voorafgaande week f —,50 met ¼ en f —,60 met ½ lostijd bedroegen, liepen geleidelijk op tot f —,65 met ¼ en f —,75 met ½ lostijd. Daghuur naar de Rijnstations 1¼ à 2 Cts. per ton.

Het sleeploon steeg successievelijk van het 60 cts.-tarief tot het 75 cts.-tarief.

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 28 Februari 1923

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord		f	1.722.600,—
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;			
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede;			
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort		„	6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponoord	f	1.550.000,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.436.513,75			
waarvoor in geld gestort		„	6.999.313,75
waarvoor effecten gedeponoord	„	2.437.200,—	
Effecten van Aandeelhouders gedeponeerd bij bevriende instellingen	„	3.000.000,—	
ten eigen gebruike	„	30.865.650,—	
			„ 37.852.850,—
Kassa, Wissels en Coupons			„ 33.719.294,07
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen			„ 47.911.016,96
Saldo's bij Bankiers:			
beschikbaar voor eigen gebruik	f	3.250.057,96	
voor rekening van derden	„	11.441.558,39	
			„ 14.691.616,35
Prolongatiën gegeven			„ 10.695.665,—
Eigen Effecten en Syndicaten			„ 11.063.048,63
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen			„ 34.360,69
Credietvereniging	f	66.577.155,34	
Af: loopende Promessen	„	19.359.000,—	
			„ 47.218.155,34
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt.	f	51.742.669,09	
Af: loopende Promessen	„	925.000,—	
			„ 50.817.669,09
Voorschotten op Consignatiën			„ 3.099.178,94
Gebouwen			„ 4.462.517,62
			„ 4.462.517,62
		Totaal.....	f 276.722.286,44

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—	
Reservefonds	„	8.200.613,62	
Buitengewone Reserve	„	1.000.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging	„	5.994.355,—	
Reserve Credietvereniging	„	3.425.259,47	
			f 54.120.228,09
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:			
Effecten	f	1.700.000,—	
Contanten	„	22.600,—	
in Leen-Depot Effecten	„	36.152.850,—	
" Contanten	„	1.045.200,—	
			„ 37.852.850,—
Totaal Effecten			„ 1.067.800,—
Totaal Contanten			„ 1.791.237,08
Zieken- en Pensioenfonds			„ 44.513.027,93
Deposito's			„ 2.880.200,—
Prolongatie-Deposito's			
Saldi Rekeningen Courant	f	88.217.885,43	
" " " voor gelden in het Buitenland ..	„	11.441.558,39	
" " " Credietvereniging	„	5.000.536,14	
			„ 104.659.979,96
Te betalen Wissels			„ 27.414.332,94
Diverse Rekeningen			„ 2.422.630,44
		Totaal.....	f 276.722.286,44